

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Voorstel van wet tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, de Wet studiefinanciering 2000 en de Wet op het onderwijstoezicht in verband met een verbeterde regeling voor diverse onderwerpen op het terrein van het hoger onderwijs en de studiefinanciering

Voorstel van wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is een aantal onderwerpen op het terrein van het hoger onderwijs en de studiefinanciering beter te regelen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt als volgt gewijzigd:

A

Onder vervanging van de punt door een puntkomma aan het slot van artikel 1.1, onderdeel cc, worden drie onderdelen toegevoegd, luidende:

dd. premaster: ondersteuning in verband met het niet voldoen aan de toelatingseisen als bedoeld in artikel 7.30e;

ee. LVNL: de organisatie voor het verlenen van luchtverkeersdiensten, bedoeld in artikel 5.22 van de Wet luchtvaart;

ff. Verordening (EU) nr. 1178/2011: Verordening (EU) nr. 1178/2011 van de Commissie van 3 november 2011 tot vaststelling van technische eisen en administratieve procedures met betrekking tot de bemanning van burgerluchtvaartuigen,

overeenkomstig Verordening (EG) nr. 216/2008 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU L 311).

B

Artikel 2.9 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de laatste zin van het eerste lid wordt 'cursusgeld of voor de bijdrage bedoeld in artikel 7.50, tweede lid' vervangen door 'cursusgeld, de bijdrage bedoeld in artikel 7.50, tweede lid, of voor de vergoeding verschuldigd aan de opleidingsorganisatie, bedoeld in Verordening (EU) nr. 1178/2011'.
2. Lid 1a vervalt.

C

Artikel 2.11 komt te luiden:

Artikel 2.11. Bijzondere bepaling associate degree-opleiding

Indien na goedkeuring van Onze Minister, bedoeld in artikel 7.8a, tweede lid, een associate degree-opleiding gedeeltelijk wordt uitgevoerd door een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs, kan het instellingsbestuur in verband daarmee een deel van de rijksbijdrage overdragen aan die instelling.

D

In artikel 6.14, tweede lid, wordt 'artikel 7.4a, vijfde lid, eerste volzin,' vervangen door '7.5c, eerste lid,'.

E

In artikel 7.1, derde lid, wordt, onder vernummering van onderdelen a, b en c tot b, c en d, een onderdeel ingevoegd, luidende:

- a. artikel 7.42b.

F

In artikel 7.3d, eerste lid, wordt '7.4a, derde en achtste lid, 7.4b, vierde lid,' vervangen door '7.5a, onderdeel a, 7.5b, eerste lid, onderdeel a, 7.5d,'.

G

Onder vernummering van artikel 7.3h tot artikel 7.3j, worden na artikel 7.3g de volgende artikelen ingevoegd:

Artikel 7.3h. Opleidingen tot piloot of luchtverkeersleider

1. Een instelling voor hoger onderwijs kan in samenwerking met een opleidingsorganisatie als bedoeld in Verordening (EU) nr. 1178/2011 een bacheloropleiding of een afstudeerrichting in het hoger beroepsonderwijs op het gebied van de luchtvaart verzorgen waarvan de opleidingsorganisatie het gedeelte verzorgt dat opleidt tot het beroep van piloot.
2. Een instelling voor hoger onderwijs kan in samenwerking met de LVNL een bacheloropleiding of een afstudeerrichting in het hoger beroepsonderwijs op het gebied van de luchtvaart verzorgen waarvan de LVNL het gedeelte verzorgt dat opleidt tot het beroep van luchtverkeersleider.
3. Een instelling voor hoger onderwijs kan uitsluitend een bacheloropleiding of een afstudeerrichting in samenwerking met een opleidingsorganisatie of de LVNL verzorgen,

indien het instellingsbestuur met de opleidingsorganisatie of de LVNL een overeenkomst heeft afgesloten.

4. De overeenkomst bevat in elk geval:

- a. afspraken over de inhoud van het gedeelte van de bacheloropleiding of afstudeerrichting dat wordt verzorgd door de opleidingsorganisatie of door de LVNL; en
- b. de verplichting voor de opleidingsorganisatie of de LVNL tot:

1°. het verlenen van medewerking aan activiteiten van het accreditatieorgaan op grond van hoofdstuk 5; en

2°. het laten deelnemen van studenten die hiervoor door het instellingsbestuur zijn geselecteerd aan het gedeelte van de bacheloropleiding of afstudeerrichting dat wordt verzorgd door de opleidingsorganisatie of de LVNL.

5. De propedeutische fase, de afstudeerfase en het afsluitend examen worden in ieder geval verzorgd door de instelling voor hoger onderwijs.

6. Bij ministeriële regeling kunnen nadere voorschriften worden vastgesteld ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 7.3i. Selectie voor een opleiding of afstudeerrichting gericht op het beroep van piloot of luchtverkeersleider

1. Indien een instellingsbestuur een opleiding of afstudeerrichting als bedoeld in artikel 7.3h aanbiedt, kan het instellingsbestuur daarvoor studenten selecteren.

2. Het instellingsbestuur stelt regels vast met betrekking tot de selectieprocedure.

H

De artikelen 7.4 tot en met 7.4b worden vervangen door zes nieuwe artikelen, luidende:

Artikel 7.4. Studiepunten

1. De studielast van elke opleiding en elke onderwijseenheid wordt door het instellingsbestuur uitgedrukt in studiepunten. De studielast voor een studiejaar bedraagt zestig studiepunten. 60 studiepunten is gelijk aan 1680 uren studie.

2. Een opleiding wordt zodanig ingericht dat een student in staat is het aantal studiepunten te behalen waarop de studielast voor een studiejaar gebaseerd is.

Artikel 7.5. Reguliere studielast opleidingen

1. Onverminderd de artikelen 7.5a tot en met 7.5d bedraagt de studielast van:

- a. een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs 180 studiepunten;
- b. een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs 60 studiepunten;
- c. een bacheloropleiding in het hoger beroepsonderwijs 240 studiepunten;
- d. een masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs 60 studiepunten; en
- e. een associate degree-opleiding 120 studiepunten.

2. Met inachtneming van het eerste lid bepaalt het instellingsbestuur de jaarlijkse studielast van deeltijdopleidingen.

Artikel 7.5a. Bijzondere studielast van opleidingen in het wetenschappelijk onderwijs

De studielast van een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs:

- a. tot leraar voor de periode van voorbereidend hoger onderwijs in vakken van voortgezet onderwijs bedraagt ten minste 60 studiepunten en ten hoogste 120 studiepunten. Het instellingsbestuur bepaalt binnen die bandbreedte de studielast van de opleiding;
- b. voor het beroep van wijsgeer van een bepaald wetenschapsgebied bedraagt 120 studiepunten;
- c. voor het beroep van arts, dierenarts, apotheker, tandarts en klinisch technoloog bedraagt 180 studiepunten; en
- d. geneeskunde, klinisch onderzoeker bedraagt 240 studiepunten.

Artikel 7.5b. Bijzondere studielast van opleidingen in het hoger beroepsonderwijs

1. De studielast van een masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs:
 - a. op het gebied van de kunst bedraagt een door het instellingsbestuur te bepalen studielast van ten minste 60 studiepunten en ten hoogste 120 studiepunten.
 - b. tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in algemene vakken bedraagt 90 studiepunten;
 - c. tot advanced nurse practitioner bedraagt 120 studiepunten;
 - d. tot physician assistant bedraagt 150 studiepunten; en
 - e. op het gebied van de bouwkunst bedraagt 240 studiepunten.
2. De studielast van een versneld traject als bedoeld in artikel 7.9a bedraagt 180 studiepunten.

Artikel 7.5c. Studielast van door Onze minister aangewezen opleidingen

1. Onze Minister kan op aanvraag bacheloropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs aanwijzen, waarvan de studielast meer dan 180 studiepunten, maar ten hoogste 240 studiepunten bedraagt. In het besluit op de aanvraag bepaalt Onze minister de studielast van de opleiding.
2. Onze Minister kan op aanvraag masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs of in het hoger beroepsonderwijs aanwijzen, waarvan de studielast 120 studiepunten bedraagt.
3. Onze Minister kan op aanvraag masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs die mede zijn gericht op een levensbeschouwelijk ambt of beroep aanwijzen, waarvan de studielast 180 studiepunten bedraagt.
4. Onze Minister kan op aanvraag een gezamenlijke masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs of in het hoger beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 7.3c aanwijzen, waarvan de studielast 90 studiepunten bedraagt, indien die opleiding wordt verzorgd met een buitenlandse instelling.
5. Onze Minister kan op aanvraag een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs tot leraar voor de periode van voorbereidend hoger onderwijs in vakken van voortgezet onderwijs aanwijzen, waarvan de studielast ten minste 120 studiepunten en ten hoogste 180 studiepunten bedraagt. Het instellingsbestuur bepaalt binnen die bandbreedte de studielast van de opleiding.

Artikel 7.5d Door het instellingsbestuur vastgestelde grotere studielast

Het instellingsbestuur kan bepalen dat:

- a. een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs of in het hoger beroepsonderwijs een grotere studielast heeft dan 60 studiepunten;
- b. een associate degree-opleiding een grotere studielast heeft dan 120 studiepunten;
- c. in bijzondere, door het instellingsbestuur vast te stellen en toe te lichten gevallen, de studielast van een versneld traject als bedoeld in artikel 7.9a in afwijking van artikel 7.5b, tweede lid, 240 studiepunten bedraagt.

I

Artikel 7.9a, derde lid, vervalt.

J

Na artikel 7.11 worden een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7.11a. Vervanging getuigschriften en verklaringen

1. Het instellingsbestuur verstrekt aan de bezitter van een getuigschrift als bedoeld in artikel 7.11, tweede lid, of aan de bezitter van een verklaring als bedoeld in artikel 7.11, vijfde lid, desgevraagd een vervangend getuigschrift of een vervangende verklaring in verband met een naamswijziging van de betrokkene ten gevolge van de

toepassing van de artikelen 4, vierde lid, 7, eerste lid, of 28b, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

2. Het vervangende getuigschrift of de vervangende verklaring bevat geen andere wijzigingen van de oorspronkelijke relevante gegevens, bedoeld in artikel 7.11, tweede lid.
3. Het vervangende getuigschrift of de vervangende verklaring wordt verstrekt onder de voorwaarde dat het oorspronkelijke getuigschrift of de oorspronkelijke verklaring bij het betrokken instellingsbestuur wordt ingeleverd.
4. Het vervangende getuigschrift of de vervangende verklaring heeft dezelfde bewijskracht als het oorspronkelijke getuigschrift onderscheidenlijk de oorspronkelijke verklaring.
5. Bij ministeriële regeling kunnen voorschriften worden gesteld met betrekking tot de door de aanvrager over te leggen gegevens en de wijze waarop de vervanging door het instellingsbestuur wordt uitgevoerd.

K

In artikel 7.12b, eerste lid, onderdeel c, wordt 'artikel 7.3h' vervangen door 'artikel 7.3j'.

L

Na artikel 7.12c wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7.12d. Examencommissie en examinatoren bij opleidingen tot piloot of luchtverkeersleider

De artikelen 7.12 tot en met 7.12c zijn op opleidingen als bedoeld in artikel 7.3h van toepassing voor zover de bijzondere kenmerken van die opleidingen en de inhoud van de overeenkomst, bedoeld in het derde lid van dat artikel, zich daartegen niet verzetten.

M

Artikel 7.13, tweede lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel g komt te luiden:

g. ten aanzien van welke opleidingen toepassing is gegeven aan artikel 7.5d,

2. Onderdeel v komt te luiden:

v. waar nodig: de wijze waarop de selectie van studenten voor een traject als bedoeld in artikel 7.9b of voor een opleiding of afstudeerrichting als bedoeld in artikel 7.3h plaatsvindt,

3. Onderdeel x komt te luiden:

x. de feitelijke vormgeving van het onderwijs, waaronder in ieder geval begrepen het aanbod aan premasters, en

N

Artikel 7.28 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, eerste volzin, wordt vervangen door een nieuwe volzin, luidende:

Onverminderd het derde en het vierde lid is degene aan wie een graad Bachelor of een graad Master is verleend, vrijgesteld van de in artikel 7.24, eerste en tweede lid

bedoelde vooropleidingseisen en is degene aan wie een graad Associate degree is verleend, vrijgesteld van de in artikel 7.24, tweede lid, bedoelde vooropleidingseisen.

2. In lid 1a wordt 'van de bezitter van een getuigschrift' vervangen door 'van de bezitter van een graad Associate degree of van de bezitter van een getuigschrift'

O

Artikel 7.30c wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'leraar voor de periode van voorbereidend hoger onderwijs' vervangen door 'leraar voor de periode van voorbereidend hoger onderwijs in vakken van voortgezet onderwijs'.

2. Onder vernummering van het tweede tot derde lid wordt een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende:

2. De eis, genoemd in het eerste lid, onderdeel a, dat aan de betrokkene de graad Master is verleend, geldt niet voor de inschrijving voor een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs tot leraar voor de periode van voorbereidend hoger onderwijs in vakken van voortgezet onderwijs van 120 of meer studiepunten.

P

Na artikel 7.30e wordt een nieuwe paragraaf ingevoegd, luidende:

Paragraaf 3. Gelijkwaardigheid buitenlandse getuigschriften

Artikel 7.30f. Gelijkwaardigheid buitenlandse getuigschriften

1. Indien uit verdragen waarbij het Koninkrijk der Nederlanden partij is, voortvloeit dat het niveau zoals dat blijkt uit een buitenlands getuigschrift, gelijkwaardig is aan het niveau zoals dat blijkt uit een van de getuigschriften bedoeld in artikel 7.11, tweede lid, is het instellingsbestuur niet bevoegd:

- a. om bij de bezitter van dat buitenlandse getuigschrift een aanzienlijk verschil aan te tonen tussen de algemene eisen betreffende de toegang tot het hoger onderwijs in het land waar het getuigschrift werd behaald en de algemene eisen, als bedoeld in de artikelen 7.28, eerste lid, tweede volzin, en 7.30d; of
- b. van de bezitter van dat buitenlands getuigschrift nader bewijs te verlangen voor de vaststelling dat het niveau van het buitenlandse getuigschrift gelijkwaardig is aan het niveau van het desbetreffende Nederlandse getuigschrift, als bedoeld in de artikelen 7.28, tweede lid, tweede volzin.

2. Van de gelijkwaardigheid van de buitenlandse getuigschriften, bedoeld in het eerste lid, wordt mededeling gedaan in de Staatscourant.

Q

Na artikel 7.34 wordt een nieuw artikel 7.35 ingevoegd, luidende:

Artikel 7.35. Administratiekosten te late inschrijving tentamen

1. Bij ministeriële regeling wordt bepaald welk bedrag het instellingsbestuur ten hoogste bij een student in rekening kan brengen in verband met de kosten van te late inschrijving voor een tentamen.

2. Indien het instellingsbestuur het bedrag, bedoeld in het eerste lid, in rekening brengt bij een student, stelt hij hierover nadere regels vast.

R

Aan artikel 7.37, tweede lid, wordt een zin toegevoegd, luidende:

Voor de inschrijving voor een opleiding tot piloot als bedoeld in artikel 7.3h geldt als aanvullende voorwaarde dat degene die daarvoor wenst te worden ingeschreven het bewijs overlegt dat de vergoeding verschuldigd aan de opleidingsorganisatie, bedoeld in Verordening (EU) nr. 1178/2011, door of namens hem is of wordt voldaan. Deze voorwaarde geldt uitsluitend voor de inschrijving voor studie jaren waarin de student onderwijs volgt aan de opleidingsorganisatie.

S

In artikel 7.42, derde lid, wordt na 'artikel 7.42a' ingevoegd ', artikel 7.42b'.

T

Na artikel 7.42a wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 7.42b. Beëindiging inschrijving bij opleiding tot piloot of luchtverkeersleider

1. Van de student die een bacheloropleiding of afstudeerrichting als bedoeld in artikel 7.3h volgt en van wie gedurende de opleiding of afstudeerrichting blijkt dat hij niet langer voldoet aan de eisen van medische geschiktheid voor het beroep van piloot of luchtverkeersleider, beëindigt het instellingsbestuur de inschrijving voor de desbetreffende opleiding of beslist het instellingsbestuur dat de student de desbetreffende afstudeerrichting niet meer kan volgen.
2. Artikel 7.42, vierde en vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

U

Na artikel 7.49 worden twee nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 7.49a. Vergoeding voor premasters

1. Het instellingsbestuur kan voor het aanbieden van een premaster een vergoeding vragen.
2. Een student die gebruik maakt van een premaster, terwijl hij een opleiding volgt waarvoor hij wettelijk collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, of collegegeld OU, bedoeld in artikel 7.45b, eerste lid, verschuldigd is, wordt vrijgesteld van het betalen van een vergoeding voor de premaster.
3. Een student die gebruik maakt van een premaster en, in afwijking van artikel 7.32, derde lid, alleen met dat oogmerk is ingeschreven voor een opleiding, betaalt gedurende de periode van de premaster in plaats van collegegeld een vergoeding voor de premaster.

Artikel 7.49b. Hoogte van de vergoeding voor premasters

1. Artikel 7.4, eerste en tweede lid, is op de berekening van de studielast van een premaster van overeenkomstige toepassing.
2. De vergoeding voor een premaster met een studielast van 60 studiepunten of meer bedraagt maximaal het volledige wettelijk collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, of, in geval van doorstroming naar een masteropleiding bij de Open Universiteit, maximaal het collegegeld OU, bedoeld in artikel 7.45b, eerste lid.
3. In afwijking van het tweede lid, bedraagt de vergoeding voor studenten die niet tot één van de groepen van personen, bedoeld in artikel 2.2 van de Wet studiefinanciering 2000 behoren, noch de Surinaamse nationaliteit bezitten, voor een premaster met een studielast van 60 studiepunten of meer minimaal de hoogte van het volledige wettelijk collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, of, in geval van doorstroming naar een masteropleiding bij de Open Universiteit, minimaal het collegegeld OU, bedoeld in artikel 7.45b, eerste lid.

4. De vergoeding voor een premaster van minder dan 60 studiepunten bedraagt maximaal een proportioneel deel van het wettelijk collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, of, in geval van doorstroming naar een masteropleiding bij de Open Universiteit, maximaal een proportioneel deel van het collegegeld OU, bedoeld in artikel 7.45b, eerste lid.

5. In afwijking van het vierde lid, bedraagt de vergoeding voor studenten die niet tot één van de groepen van personen, bedoeld in artikel 2.2 van de Wet studiefinanciering 2000 behoren, noch de Surinaamse nationaliteit bezitten, voor een premaster met een studielast van minder dan 60 studiepunten minimaal het proportionele deel van het volledige wettelijk collegegeld, bedoeld in artikel 7.45, eerste lid, of, in geval van doorstroming naar een masteropleiding bij de Open Universiteit, minimaal het proportionele deel van het collegegeld OU, bedoeld in artikel 7.45b, eerste lid.

V

Artikel 7.51a komt als volgt te luiden:

Artikel 7.51a. Financiële ondersteuning in verband met een grotere studielast

1. Het instellingsbestuur treft voorzieningen voor de financiële ondersteuning van een student die aan de desbetreffende instelling is ingeschreven voor een opleiding waarvoor het instellingsbestuur een grotere studielast heeft vastgesteld op grond van artikel 7.5d, onderdeel a.

2. De duur van de financiële ondersteuning bedraagt de periode die overeenstemt met de studielast die uitgaat boven het toepasselijke aantal studiepunten, bedoeld in artikel 7.5, eerste lid, onderdelen b en d.

W

Artikel 7.57i vervalt.

X

In artikel 10.20a, tweede lid, onderdeel d, wordt 'en voorzover het de selectieprocedure betreft artikel 7.30b, tweede lid' vervangen door 'en voor zover het de selectieprocedure betreft artikel 7.30b, tweede lid, en artikel 7.3i'.

Y

Artikel 11.2, zesde lid, komt te luiden:

6. Een lid van het college van bestuur kan niet tevens zijn:
- lid van de raad van toezicht van de Open Universiteit,
 - decaan van een faculteit of lid van het bestuur daarvan, tenzij de Open Universiteit slechts een faculteit zou omvatten,
 - lid van het bestuur van een opleiding, indien dat bestuur is ingesteld, of
 - lid van de raad van toezicht of van het college van bestuur van een andere universiteit.

Artikel II Wijziging van de Wet studiefinanciering 2000

De Wet studiefinanciering 2000 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.3a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste, tweede en derde lid wordt 'de leeftijd van 55 jaren' telkens vervangen door 'de maximumleeftijd'.

2. Na het derde lid worden vier leden toegevoegd, luidende:

4. De maximumleeftijd bedraagt 56 jaar voor het studiejaar 2020-2021 en de studie jaren daarna, tenzij toepassing wordt gegeven aan het vijfde lid.

5. Na het studiejaar 2020-2021 wordt de maximumleeftijd telkens verhoogd met een volledig jaar, indien de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a van de Algemene ouderdomswet, cumulatief met een volledig jaar is verhoogd.

6. Een op grond van het vijfde lid gewijzigde maximumleeftijd treedt in werking met ingang van het studiejaar dat aanvangt in hetzelfde jaar als de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd plaatsvindt.

7. De gewijzigde maximumleeftijd treedt in de plaats van de aan te passen maximumleeftijd en wordt bekendgemaakt door plaatsing in de Staatscourant.

B

In artikel 3.16c, eerste lid, vervallen de onderdelen a en b en worden drie nieuwe onderdelen ingevoegd, luidende:

- a. artikel 7.5a van de WHW;
- b. artikel 7.5b, eerste lid, van de WHW; of
- c. artikel 7.5c van de WHW.

C

Artikel 5.2 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel a, komt te luiden:

a. eenmalig het aantal maanden dat het resultaat is van het aantal studiepunten, genoemd in de artikelen 7.5, eerste lid, onderdeel d, 7.5b, eerste lid en 7.5c, tweede en derde lid van de WHW, gedeeld door vijf, indien een student is ingeschreven aan een in de betreffende artikelleden genoemde masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs.

2. In het eerste lid, onderdeel b, wordt 'artikel 7.4a, derde tot en met zevende lid, van de WHW,' vervangen door 'de artikelen 7.5a en 7.5c, tweede tot en met vijfde lid, van de WHW' en wordt 'opleiding' vervangen door 'opleiding in het wetenschappelijk onderwijs'.

D

Artikel 5.2c wordt als volgt gewijzigd:

Het eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. met goed gevolg het afsluitende examen van een masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in de artikelen 7.5, onderdeel b, 7.5a, onderdeel b tot en met d, en 7.5c, eerste tot en met vierde lid, van de WHW is behaald en daarna een masteropleiding als bedoeld in artikel 7.5a, onderdeel a, of 7.5c, vijfde lid, van de WHW wordt gevolgd; of

2. In het eerste lid, onderdeel c, wordt 'artikel 7.4a, derde lid, van de WHW' vervangen door 'artikel 7.5a, onderdeel a, of 7.5c, vijfde lid, van de WHW'.

3. In het derde lid, onderdeel b, wordt '7.4b, vijfde lid, van de WHW' vervangen door '7.5b, eerste lid, onderdeel b, van de WHW'.

E

In artikel 12.14, eerste en vijfde lid, wordt 'artikel 7.4a, vijfde lid, van de WHW' vervangen door 'artikel 7.5c, derde lid, van de WHW'.

Artikel III Wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht

Na hoofdstuk 3d wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk 3e. Overig toezicht

Artikel 15o. Taken en bevoegdheden bij het toezicht

De inspectie houdt toezicht op de naleving van bij of krachtens een onderwijswet gegeven voorschriften die zich uitsluitend of mede richten tot natuurlijke personen of rechtspersonen die geen instelling zijn en waarvan overtreding kan leiden tot een bestuurlijke boete.

Artikel 15p. Last onder dwangsom bij overtreding artikel 5:20 Awb

Onze Minister is bevoegd bij overtreding van artikel 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht een last onder dwangsom op te leggen aan niet uit 's Rijks kas bekostigde instellingen, of rechtspersonen of natuurlijke personen die geen instelling zijn.

Artikel IV Inwerkingtreding

1. Deze wet treedt, met uitzondering van artikel II, onderdeel A, in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.
2. Artikel II onderdeel A, treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin deze wet wordt geplaatst en werkt terug tot en met 1 augustus 2020 voor studenten in het middelbaar beroepsonderwijs en tot en met 1 september 2020 voor studenten in het hoger onderwijs.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Memorie van toelichting

I. Algemeen

Inhoudsopgave

I. Algemeen	11
1. Inleiding	12
2. Voorgestelde wijzigingen	12
2.1 Harmonisering bekostiging en studiefinanciering hbo-masters	12
2.2 Premasters	13
2.3 Administratiekosten voor inschrijven tentamens na reguliere inschrijfperiode	15
2.4 Gelijkwaardigheid buitenlandse getuigschriften	15
2.5 Vervangend getuigschrift in het hoger onderwijs	16
2.6 Eisen toelating tot wo-lerarenopleidingen	18
2.7 Vooropleidingseisen associate degree	19
2.8 Uniformering wettelijke incompatibiliteiten leden college van bestuur	19
2.9 Verhoging leeftijdsgrens aanvraag levenlanglerenkrediet	20
2.10 Toezicht inspectie van het onderwijs op rechtspersonen of natuurlijke personen buiten het onderwijsbestel	21
2.11 Vliegopleidingen	21
3. Verhouding tot (inter)nationaal recht	23
3.1 Premasters	23
3.2 Vooropleidingseisen associate degree	24
3.3 Vliegopleidingen	25
4. Gevolgen voor Caribisch Nederland	25
5. Financiële gevolgen	25
5.1 Harmonisering bekostiging en studiefinanciering hbo-masters	25
5.2 Verhoging leeftijdsgrens aanvraag levenlanglerenkrediet	26
6. Uitvoeringsgevolgen	26
7. Regeldruk	26
8. Privacy impact assessment	28
9. Advies en consultatie	28
10. Inwerkingtreding	29
II. Artikelsgewijze toelichting	30

1. Inleiding

In dit wetsvoorstel wordt een aantal wijzigingen voorgesteld van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), de Wet op het onderwijstoezicht (WOT) en de Wet studiefinanciering 2000 (WSF 2000). Het gaat hier om verschillende beleidsmatige wijzigingen, waarmee met name eerdere belangrijke toezeggingen aan de Tweede Kamer gestand worden gedaan. Deze toezeggingen zijn op verschillende momenten gedaan, zoals in de Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025, tijdens debatten in en brieven aan de Tweede Kamer en door de uitwerking van de door de minister van OCW getekende beschikking van het Benelux Comité van Ministers. De voorgestelde wijzigingen zien met name op het volgende:

- het aanpassen van de wetgeving omtrent educatieve masteropleidingen, om zo de instroom van studenten tot wo-lerarenopleidingen te verbeteren.
- het verduidelijken van de wetgeving omtrent van premasters, om de toegankelijkheid van masters te vergroten en zo de doorstroom te bevorderen.
- het harmoniseren van zowel de bekostigingsmogelijkheden van hbo-masters met die van wo-masters als de studiefinancieringsrechten van studenten aan een bekostigde hbo-masteropleiding met die aan een bekostigde wo-masteropleiding.

- het voor instellingen mogelijk maken om een student, die zich niet tijdig heeft ingeschreven voor één of meer tentamens, alsnog de mogelijkheid tot inschrijving te geven waarbij een redelijk bedrag aan administratiekosten in rekening kan worden gebracht.
- het voor instellingen mogelijk maken om een vervangend getuigschrift te verstrekken in geval van naamswijziging van de afgestudeerde.
- het verhogen van de leeftijdsgrens voor het aanvragen van het levenlanglerenkrediet.

2. Voorgestelde wijzigingen

2.1 Harmonisering bekostiging en studiefinanciering hbo-masters

In de Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025¹ is aangegeven dat een verdere groei van het aantal hbo-masters gewenst is. Dit is zowel in het belang van de student als van de arbeidsmarkt. Iedere student zou de kans moeten hebben om een master te kunnen volgen. Daarnaast wordt de beroepspraktijk complexer en dat vraagt om opscholing van werkenden en om hogere opleidingsniveaus. Om meer ruimte te bieden voor bekostigde hbo-masters, is in de beleidsregel macrodoelmatigheid hoger onderwijs in 2016 bekostiging voor hbo-masters in alle sectoren mogelijk gemaakt, door de opheffing van prioritair gebieden (topsectoren, zorg, onderwijs en masters die aansluiten bij driejarige trajecten voor vwo'ers). Verdere groei van het aantal hbo-masters wordt echter nog in enige mate beperkt. Dit heeft te maken met de verschillende behandeling in de wet tussen hbo- en wo-masters ten aanzien van bekostiging en studiefinanciering.

Net als bij wo-masters is de reguliere studielast van hbo-masters 60 studiepunten. Dat wil zeggen dat de hbo-masters regulier voor 60 studiepunten worden bekostigd. Daarnaast staat een aantal specifieke hbo-masters met een grotere studielast dan 60 studiepunten in de wet genoemd. Deze hbo-masters krijgen daarvoor meer bekostiging. Het instellingsbestuur kan, net als bij wo-masters, tevens zelf besluiten tot een grotere studielast van een hbo-master dan 60 studiepunten, maar de instelling krijgt hiervoor geen extra bekostiging.

Anders dan voor wo-masters, is het nu – anders dan door middel van wetswijziging - niet mogelijk om op aanvraag extra bekostiging te realiseren voor hbo-masters met een studielast die groter is dan 60 studiepunten. Dat terwijl in sommige gevallen niet kan worden volstaan met 60 studiepunten. Het huidige regime voor de bekostiging van hbo-masters verschilt daarmee van wo-masters.

Een wo-master met een studielast van 120 studiepunten kan namelijk in aanmerking voor bekostiging op basis van 120 studiepunten worden gebracht, indien vanwege beroepsvereisten of internationale normen niet kan worden volstaan met 60 studiepunten. Indien een wo-master in samenwerking met een andere instelling in het buitenland wordt verzorgd (een joint degree), is het daarnaast mogelijk voor 90 studiepunten bekostigd te worden, zodat internationaal kan worden samengewerkt. De wet biedt deze mogelijkheden dus niet als het gaat om hbo-masters. Dat terwijl deze inhoudelijke argumenten voor een grotere studielast ook kunnen opgaan voor hbo-masters.

Ook wat betreft de studiefinanciering bestaan er verschillen tussen wo-masters en hbo-masters. Studenten van wo-masters die voor meer dan 60 studiepunten worden bekostigd, hebben in principe recht op studiefinanciering voor de gehele duur van de opleiding. Indien de instelling zelf heeft besloten tot een grotere studielast van een wo-master en daar dus geen extra bekostiging voor krijgt, dan heeft de student weliswaar

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2015/07/07/de-waarde-n-van-weten-strategische-agenda-hoger-onderwijs-en-onderzoek-2015-2025>

geen recht op extra studiefinanciering, maar wel recht op aanvullende financiële ondersteuning vanuit de instelling. Deze rechten gelden niet voor studenten van hbo-masters met een grotere studielast: zij hebben recht op maximaal één jaar studiefinanciering en voor instellingen geldt geen verplichting om te zorgen voor aanvullende financiële ondersteuning wanneer de instelling zelf besluit tot een grotere studielast van een hbo-master.

Gegeven de ruimte die is geboden voor bekostigde hbo-masters ziet de regering geen reden om aan de verschillende behandeling in de wet tussen hbo- en wo-masters vast te houden. Zowel de hogescholen als de studenten staan positief tegenover deze voorgestelde wijzigingen. Met deze voorgestelde wettelijke regeling worden de bekostigingsmogelijkheden van hbo-masters geharmoniseerd met die van wo-masters. Daarnaast worden de studiefinancieringsrechten geharmoniseerd met die van wo-masters met een grotere studielast. Tot slot zijn de wetsartikelen over studiepunten en studielast van zowel wo- als hbo-opleidingen opnieuw geordend en tekstueel gewijzigd, om de leesbaarheid van de artikelen te verbeteren.

2.2 Premasters

In de Kamerbrief toegankelijkheid en kansengelijkheid zijn de belangrijkste aandachtspunten benoemd waar het gaat om het borgen van de toegankelijkheid en het verbeteren van de kansengelijkheid.² In dit kader is ook stilgestaan bij doorstroom naar het mbo, hbo en wo. Een manier om doorstroom te bevorderen zijn schakelprogramma's, oftewel premasters. Met een premaster krijgen personen die een master willen volgen in het hbo of wo, maar niet volledig voldoen aan het instroomniveau van de desbetreffende master, de mogelijkheid hun deficiënties weg te werken wanneer zij dit binnen een redelijke termijn kunnen doen.

Uit onder meer het recent verschenen rapport 'Doorstroom van hbo naar wo' van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) blijkt de wetgeving rondom premasters in de praktijk te zorgen voor onduidelijkheid over wie in aanmerking komt voor een premaster.³ Zo worden ten onrechte groepen personen op voorhand uitgesloten van deelname aan een masteropleiding, bijvoorbeeld omdat zij niet beschikken over verwante-bachelor opleiding of omdat ze een hbo-bacheloropleiding hebben. Deze wetsverduidelijking moet ervoor zorgen dat personen die een premaster willen volgen beter weten wat hun rechten zijn. Tevens moet het er voor zorgen dat het voor instellingen helder is wat hun verplichting is ten aanzien van het aanbieden van premasters. Daarnaast wordt de wetgeving aangepast met betrekking tot de vergoeding die instellingen mogen vragen aan niet-EER studenten die een premaster volgen.

De wetgeving omtrent premasters heeft tot doel om de toegankelijkheid van masters te vergroten en de doorstroom te bevorderen. Wanneer iemand een masteropleiding wil volgen, maar niet voldoet aan de instroomvereisten van de masteropleiding, dient bekeken te worden of iemand redelijkerwijs binnen een redelijke termijn zijn deficiënties kan wegwerken. Dit betekent dat iemand zonder een (verwante) hbo of wo bachelor opleiding niet op voorhand de toegang tot een masteropleiding kan worden ontzegd. Iemand kan ook op andere manieren kennis, vaardigheden en competenties hebben vergaard. Het is aan de persoon die een premaster wil volgen om dit aan te tonen. Tegelijkertijd betekent dit evenmin dat vanzelfsprekend iedereen toegang tot een premaster heeft. Immers, alleen wanneer redelijkerwijs kan worden verwacht dat iemand binnen een redelijke termijn zijn deficiënties kan wegwerken, heeft een instelling de plicht om een premaster aan te bieden. Het gaat hierbij dus om personen die beperkte deficiënties hebben en waarvan geacht wordt dat zij bijvoorbeeld binnen een

² Toegankelijkheid en kansengelijkheid in het hoger onderwijs, vergaderjaar 2018-2019, Kamerstukken II, 31288-664.

³ Doorstroom van hbo naar wo, Inspectie van het Onderwijs (2019).

jaar alsnog aan de toelatingseisen van de master voldoen. In andere gevallen kan iemand de mogelijkheid worden geboden om een bachelor te volgen die toegang biedt tot de gewenste master. Maatwerk staat dus centraal. Tegen het besluit van een instelling ten aanzien van het niet in aanmerking komen voor een premaster kan een individu bezwaar maken en beroep aantekenen.

Bij het aanbieden van ondersteuning is het individu het uitgangspunt. Premasters komen grofweg in drie vormen voor:

1. Een ingedaald traject: de desbetreffende persoon volgt in zijn hbo bachelor extra vakken om te kunnen voldoen aan de toelatingseisen van de gewenste masteropleiding.
2. Vakken binnen de wo-bachelor: de desbetreffende persoon volgt gedurende zijn wo bachelor extra vakken om te kunnen voldoen aan de toelatingseisen van de gewenste masteropleiding.
3. Losse contract activiteit: de desbetreffende persoon volgt een aantal (bachelor)vakken middels contractonderwijs om te kunnen voldoen aan de toelatingseisen van de gewenste masteropleiding.

Een gestandaardiseerd traject kan worden aangeboden, wanneer een grote toestroom schakelstudenten een soortgelijke vooropleiding heeft en daardoor dezelfde deficiënties dient weg te werken. Mocht een instelling door deze verduidelijking meer premasters moeten aanbieden, dan zal die instelling routes creëren die hanteerbaar zijn voor henzelf en de student. Voor de inspectie geldt dat zij door deze verduidelijking zouden kunnen gaan handhaven.

Met dit voorstel wordt daarnaast de wet aangepast door een onderscheid te maken tussen enerzijds studenten die voldoen aan de wettelijke vereisten om in Nederland voor studiefinanciering in aanmerking te komen (EER-studenten⁴), en anderzijds studenten die dat niet doen (niet-EER-studenten⁵). Voor EER-studenten is de vergoeding die een instelling mag vragen voor het volgen van een premaster vanaf september 2017 gemaximeerd naar éénmaal het wettelijke collegegeld voor een premaster van 60 studiepunten of meer, of een proportioneel deel daarvan wanneer de premaster minder dan 60 studiepunten bedraagt. EER-studenten die een premaster volgen, terwijl zij een opleiding volgen waarvoor zij wettelijk collegegeld betalen, zijn vrijgesteld van het betalen voor een vergoeding voor de premaster. De vergoeding die instellingen mogen vragen aan niet-EER-studenten wordt minimaal het wettelijke collegegeld voor een premaster van 60 studiepunten of meer, of een proportioneel deel daarvan voor premaster van minder dan 60 studiepunten. Voor niet-EER-studenten geldt geen mogelijkheid tot vrijstelling van het betalen voor een vergoeding van de premaster.

Voor de maatregel waarmee het mogelijk wordt gemaakt om een hogere vergoeding voor premasters te vragen aan niet-EER-studenten bestaat een redelijke en objectieve rechtvaardiging, namelijk het belang van een kwalitatief goed en toegankelijk Nederlandse hoger onderwijs voor EER-studenten. Dat het onderwijs toegankelijk moet zijn, betekent dat dit onderwijs voldoende beschikbaar moet zijn, en betaalbaar voor de onderdanen van een land. Dit komt tot uitdrukking in de hoogte van het wettelijk collegegeld, dat door de overheid is vastgesteld. Gezien het Verdrag van Bologna en de Europese context waarin de overheid haar wettelijke taak tot het bieden van kwalitatief goed en toegankelijk hoger onderwijs uitoefent, worden EER-studenten in de huidige wet gelijkgesteld met Nederlandse studenten als het gaat om het recht op het betalen van wettelijk collegegeld en het ontvangen van studiefinanciering. Om die reden is ook de doelstelling om de onderwijskwaliteit en de toegankelijkheid van het hoger onderwijs in stand te houden, gericht op niet enkel Nederlandse studenten maar op alle EER-studenten. Dit geldt niet voor niet-EER-studenten, aan hen kan een instelling dan ook een hogere vergoeding vragen voor het volgen van een premaster.

⁴ Studenten die afkomstig zijn van binnen de Europese Economische ruimte

⁵ Studenten die afkomstig zijn van buiten de Europese Economische ruimte

2.3 Administratiekosten voor inschrijven tentamens na reguliere inschrijfperiode

Een student die zich heeft ingeschreven voor een opleiding heeft het recht de tentamens die behoren tot die opleiding kosteloos af te leggen. Het instellingsbestuur stelt voor de inschrijving voor een tentamen een voor de studenten heldere en transparante procedure op. Deze procedure bevat een redelijke termijn waarbinnen de student zich voor een tentamen kan inschrijven. Op deze manier is het voor de instelling mogelijk om het afleggen van tentamens voor studenten goed en efficiënt te organiseren, bijvoorbeeld door gepaste ruimtes te reserveren en surveillanten in te schakelen. Dit geeft ook duidelijkheid aan de student. Zowel de student als de instelling hebben dan ook baat bij goed georganiseerde tentamens.

Als een instelling regels heeft gesteld over de termijn waarbinnen een student zich moet inschrijven voor een tentamen, zal een student die zich niet tijdig heeft ingeschreven moeten wachten tot het volgende tentamen om zich weer in te kunnen schrijven. Dit kan leiden tot studievertraging, waar de student niet mee is gebaat. In de praktijk bieden onderwijsinstellingen vaak aan dat de student zich – tegen betaling van een bedrag aan administratiekosten – alsnog kan inschrijven voor een tentamen. De wet biedt hiervoor echter geen grondslag. Dit laat onverlet dat zowel de student als de instelling hier baat bij hebben. De student krijgt immers de mogelijkheid om zijn studievertraging te beperken en instellingen kunnen hun tentamens goed en efficiënt organiseren.

Om voornoemde redenen zijn de VSNU, de Vereniging Hogescholen, het ISO en de LSVb voorstander van het wettelijk vastleggen van de mogelijkheid voor instellingen om bij de student een redelijk bedrag aan administratiekosten in rekening te brengen, in geval de instelling studenten de mogelijkheid biedt om zich na het verstrijken van de inschrijfperiode alsnog in te schrijven voor een tentamen. Om grote verschillen tussen onderwijsinstellingen en (te) hoge administratiekosten te voorkomen zijn de koepels en studentenbonden met de minister van OCW overeengekomen dat van de student een redelijke vergoeding van de reële kosten mag worden gevraagd, met een maximum van € 20,- per te late inschrijving voor een tentamen. Bij brief van 29 april 2015 is de Tweede Kamer over dit overleg en de uitkomst ervan geïnformeerd.⁶

Met de voorgestelde wijziging wordt een aanvulling mogelijk gemaakt op de reeds bestaande - gratis - mogelijkheid tot inschrijven voor een tentamen en wordt het bedrag aan administratiekosten dat hieraan is verbonden gereguleerd. Het leidt in zijn algemeenheid niet tot extra uitgaven voor de student, aangezien het gebruik maken van deze mogelijkheid door de student een keuze is. Voorwaarde voor het in rekening brengen van administratiekosten bij de student is dat de gehanteerde inschrijftermijn voor het tentamen redelijk is. Ook dient de onderwijsinstelling een heldere procedure op te stellen voor de inschrijving voor het tentamen. De instelling moet tevens duidelijk maken welke administratiekosten aan de te late inschrijving zijn verbonden.

2.4 Gelijkwaardigheid buitenlandse getuigschriften

Mobiliteit van studenten wordt gestimuleerd, zodat zij interculturele en internationale vaardigheden verwerven die noodzakelijk zijn in de globaliserende wereld. De invoering van het bachelor-mastersysteem is een belangrijke stap geweest in het Bolognaproces om de mobiliteit van studenten te bevorderen. Erkenning van het niveau van doctorsgraden en getuigschriften wordt binnen Bologna echter niet afgedwongen. Daarom wordt bijvoorbeeld een Nederlandse eenjarige masteropleiding in een aantal Bolognalanden niet als een volledige mastergraad erkend op grond van de studielast. In

⁶ Kamerstukken II, 2014/15, 31288, nr. 439

de Lissabon Erkenningconventie is vastgelegd dat de erkenning van studieresultaten van buitenlandse studenten eerlijk en binnen een redelijke termijn moet verlopen.⁷

De voorgestelde wijziging houdt in dat studenten met een buitenlands getuigschrift dat qua niveau met een Nederlands getuigschrift gelijk is gesteld eenvoudiger kunnen instromen in het Nederlandse hoger onderwijs. Ook is daarmee transparant dat een bepaald buitenlands getuigschrift of buitenlandse doctorsgraad gelijkwaardig is aan een Nederlands getuigschrift of Nederlandse doctorsgraad. Het is niet langer nodig dat een instelling nader bewijs van het niveau van dit getuigschrift verlangt van studenten met een dergelijk gelijkwaardig getuigschrift. In de Staatscourant zal mededeling worden gedaan met welke Nederlandse getuigschriften de buitenlandse getuigschriften precies overeenstemmen.

Benelux-beschikkingen

Vanwege het onderlinge vertrouwen in elkaars onderwijssystemen en de kwaliteitszorg voor de opleidingen in het hoger onderwijs hebben de Benelux-lidstaten besloten om de mobiliteit tussen de drie Benelux-landen verder te bevorderen door automatische wederzijdse generieke niveau-erkenning van hoger onderwijs getuigschriften en doctorsgraden mogelijk te maken. Dit besluit is door het Benelux Comité van Ministers vastgelegd in zijn beschikkingen van 18 mei 2015 en van 25 januari 2018.⁸ In deze beschikkingen, die voortvloeien uit het Verdrag tot instelling van de Benelux Unie, is afgesproken dat de niveaus EQF 5 (associate degree), EQF 6 (bachelor), EQF 7 (master) en EQF 8 (doctoraat) generiek erkend worden in de Beneluxlanden.

De meerwaarde van de beschikkingen is dat de procedure van erkenning van het niveau komt te vervallen. Voor afgestudeerden betekent dit meer duidelijkheid over het niveau van hun getuigschrift of doctorsgraad. Voor de hogeronderwijsinstellingen betekent dit een vermindering van administratieve en procedurele lasten bij de toelating van studenten op grond van buitenlandse getuigschriften. Ook bieden de beschikkingen duidelijkheid voor het bedrijfsleven: voor sollicitanten uit de Benelux hoeven werkgevers niet meer bij een erkenningsinstantie aan te kloppen om te verifiëren of het niveau van de associate degree, bachelor, master of doctoraat overeenkomt met het niveau van getuigschriften die zijn uitgegeven in het eigen land.

De automatische erkenning uit de Benelux-beschikkingen ziet op het niveau. Het ziet niet op de inhoud van de programma's, de gelijkschakeling qua profiel van beroepsopleidingen of professioneel gerichte en wetenschappelijke of academische opleidingen hoger onderwijs, toelatingseisen, titulatuur of erkenning van beroepskwalificaties.

De gelijkwaardigheid wat betreft het niveau van de getuigschriften en de doctorsgraden vloeit voort uit de hierboven genoemde Benelux-beschikkingen. Met deze wetswijziging worden de artikelen in de WHW die in strijd zijn met deze afspraak aangepast. Voor de inschrijving voor een associate degree of bacheloropleiding (artikel 7.28, eerste lid) en masteropleidingen (artikel 7.30b en artikel 7.30d) met een buitenlands getuigschrift, geldt dat het instellingsbestuur de bevoegdheid heeft een student te weigeren indien aangetoond kan worden dat er een aanzienlijk verschil bestaat tussen de toegangseisen van het betreffende land en de algemene eisen krachtens de WHW. Dit is niet in lijn met de Beschikkingen voor zover het een getuigschrift betreft uit een Benelux-land. Met deze wetswijziging wordt bepaald dat de instelling geen nader bewijs mag verlangen van het niveau van een getuigschrift van een student, indien uit een verdrag voortvloeit dat het

⁷ Zie het op 11 april 1997 te Lissabon tot stand gekomen Verdrag inzake de erkenning van kwalificaties betreffende hoger onderwijs in de Europese regio (Trb. 2002, 113).

⁸ Beschikking Benelux Comité van Ministers van 18 mei 2015 M (2015) betreffende de automatische wederzijdse generieke niveauserkenning van diploma's hoger onderwijs en Beschikking Benelux Comité van Ministers van 25 januari 2018 M (2018) tot aanvulling van beschikking M (2015) betreffende de automatische wederzijdse generieke niveauserkenning van diploma's hoger onderwijs.

niveau van het betreffende getuigschrift gelijkwaardig is aan het niveau van een Nederlands getuigschrift.

2.5 Vervangend getuigschrift in het hoger onderwijs

De huidige wet bepaalt dat er per opleiding één getuigschrift wordt uitgereikt. Dit betekent bijvoorbeeld dat bij diefstal of verlies geen vervangend getuigschrift wordt verstrekt. Ook als een achternaam (geslachtsnaam) door een koninklijk besluit wordt gewijzigd, mag het getuigschrift niet vervangen worden. Een overweging die aan de formulering van het wetsartikel ten grondslag ligt, is het voorkomen van fraude.

Op dit moment geldt er één uitzondering op het niet mogen vervangen van een getuigschrift in het hoger onderwijs en dat is in het geval van een geslachtsverandering. Het tegengaan van discriminatie van transgenders⁹ is een belangrijke beleidsprioriteit. Met een getuigschrift waarop de gewijzigde voornamen zijn vermeld, kan discriminatie van transgenders in het onderwijs en op de arbeidsmarkt worden tegengegaan. Daarom heeft de toenmalige minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2011 een brief naar de hogescholen en universiteiten gestuurd, waarin is verduidelijkt dat deze instellingen voor transgenders een vervangend getuigschrift moeten uitreiken als zij daar om vragen.¹⁰ Achterliggende gedachte is dat als het verstrekken van een aangepast getuigschrift niet zou worden toegestaan, transgenders onevenredig zouden worden getroffen, omdat zij niet in staat worden gesteld de geslachtswijziging in hun persoonlijk leven geheel te laten doorwerken. Tot dit oordeel kwam ook de Commissie Gelijke Behandeling (de voorganger van het College voor de Rechten van de Mens).¹¹ Nederland heeft bovendien de aanbeveling van het Comité van Europese ministers aangenomen, die stelt dat het voor een volledige juridische erkenning van een geslachtsverandering nodig is dat officiële sleuteldocumenten, zoals school- en werkdiploma's, op snelle, transparante en toegankelijke manier kunnen worden bijgesteld.¹²

Verschillende universiteiten en hogescholen hebben aangegeven dat ze graag de mogelijkheid willen hebben om het getuigschrift ook te mogen vervangen wanneer er sprake is geweest van het wijzigen van voor- of eigen achternaam. Dit omdat ze aan de behoefte van deze personen willen tegemoetkomen, maar ze vanwege wettelijke belemmeringen dit niet kunnen doen. Het uitreiken van een vervangend getuigschrift in het geval van een dergelijke naamswijziging - naast de mogelijkheid van een vervangend getuigschrift in het geval van geslachtsverandering - bestaat al in het voortgezet onderwijs. De wens om de voor- of achternaam te wijzigen is persoonlijk; er kunnen verschillende motieven aan ten grondslag liggen. Bijvoorbeeld de wens dezelfde achternaam van de (andere) ouder of verzorger te dragen. Verder kan worden gedacht aan het niet meer willen dragen van een bespottelijke of onwelvoeglijke voor- of achternaam of het niet meer willen dragen van een achternaam vanwege psychische hinder (bijvoorbeeld in het geval van een misdrijf).

Met dit voorstel wordt in de gevallen van naamswijziging als bedoeld in de artikelen 1:4, 1:7 en 1:28b van het Burgerlijk Wetboek (BW) mogelijk gemaakt een getuigschrift te kunnen omruilen. Door het verstrekken van een vervangend getuigschrift worden

⁹ Transgender is een overkoepelende term die wordt gebruikt voor mensen bij wie het geboortegeslacht, de genderidentiteit (in hoeverre iemand zichzelf psychisch als man of vrouw ervaart) en/of de genderexpressie (in hoeverre iemand zich in kleding of andere uiterlijke kenmerken als man of vrouw uit) niet overeenkomen. In deze nota van toelichting wordt onder transgender een persoon verstaan die de geslachtsaanduiding én de voornamen in de geboorteakte heeft laten wijzigen op basis van artikel 1:28 en 1:28b, tweede lid, van het BW.

¹⁰ Brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 26 januari 2011 met kenmerk 257817.

¹¹ Commissie Gelijke Behandeling, Een universiteit maakt verboden onderscheid op grond van geslacht door een man die transseksueel is een nieuw getuigschrift met zijn huidige mannelijke voornamen te weigeren, Oordeel 2010-175, l 30 november 2010.

¹² Recommendation CM/Rec(2010)5 of the Committee of Ministers to member states on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity, Adopted by the Committee of Ministers on 31 March 2010 at the 1081st meeting of the Ministers' Deputies.

personen die hun voor- of (eigen) achternaam hebben gewijzigd in staat gesteld deze wijziging in hun persoonlijk leven geheel door te laten werken.

Het vervangende getuigschrift moet gelijkwaardig zijn aan het originele document en kan alleen tegen inlevering van het oude getuigschrift worden ingewisseld. Dit laatste ter voorkoming van fraude en in verband met transparantie. Ook zal de tekst op het vervangende getuigschrift zoveel mogelijk overeen moeten komen met het origineel. Toch zal het vervangende document niet exact hetzelfde zijn als het originele opleidingsdocument. Zo zal de ondertekening van een vervangend getuigschrift in de meeste gevallen afwijken van het origineel, omdat de samenstelling van de examencommissie die het vervangend getuigschrift uitreikt, zal zijn gewijzigd of omdat een andere examencommissie het getuigschrift uitreikt in het geval de examencommissie die het oorspronkelijke getuigschrift heeft uitgereikt niet meer bestaat. Op het vervangende getuigschrift zal in ieder geval de datum van uitreiking van het originele getuigschrift worden vermeld.

2.6 Eisen toelating tot wo-lerarenopleidingen

In haar brief aan de Tweede Kamer van 8 januari 2016¹³ heeft de toenmalige minister van OCW haar steun uitgesproken voor het plan van de VSNU om te streven naar meer en beter universitair opgeleide leraren voor het voortgezet onderwijs. Dit plan komt tegemoet aan de doelstellingen zoals opgenomen in de 'Lerarenagenda 2013-2020: de leraar maakt het verschil'¹⁴ en die gericht zijn op meer aantrekkelijke en flexibele routes naar het leraarschap en op versterking van de beroepsvoorbereidende component.

Het wetenschappelijk onderwijs kent een- en tweejarige educatieve masteropleidingen met een studielast van respectievelijk 60 en 120 studiepunten. Beide opleidingen leiden tot een eerstegraads onderwijsbevoegdheid. De eenjarige educatieve masteropleiding (universitaire lerarenopleiding of ulo) richt zich op vakdidactiek en pedagogiek en kan alleen worden gevolgd na het voltooien van de bijbehorende vakinhoudelijke masteropleiding. In de tweejarige educatieve masteropleiding zijn vakdidactiek en vakinhoud geïntegreerd.

In het kader van de gezamenlijke ambitie van OCW en VSNU om te streven naar meer en beter universitair opgeleide leraren in het voortgezet onderwijs zijn universiteiten bezig het aanbod aan tweejarige educatieve masteropleidingen te vergroten. Anders dan in een ulo zijn in een tweejarige educatieve masteropleiding vakdidactiek en vakinhoud geïntegreerd, wat leidt tot kwaliteitsverbetering. Bovendien is er meer ruimte voor praktijkvoorbereiding, omdat studenten niet hoeven te investeren in een tweede masterscriptie, zoals bij stapeling van ulo op vakinhoudelijke master het geval is. Om deze redenen willen universiteiten meer tweejarige educatieve masteropleidingen aanbieden, waarmee deze voor de reguliere student de gangbare route naar het eerstegraads leraarschap gaan worden. Universiteiten met uitsluitend eenjarige educatieve masteropleidingen willen de tweejarige variant nu ook als hoofdroute naar het leraarschap gaan aanbieden. Gelet op de inhoud van deze tweejarige educatieve masteropleidingen is de eis om al in het bezit te zijn van een (vakinhoudelijk) mastergetuigschrift overbodig. De 'master-eis' van artikel 7.30c van de WHW dwingt universiteiten echter deze ook toe te passen op bezitters van alleen een bachelorgetuigschrift die een tweejarige educatieve masteropleiding willen gaan volgen. Dit werpt onnodig een drempel op voor de instroom van studenten.

Met de voorgestelde wijziging wordt artikel 7.30c van de WHW zodanig gewijzigd dat de voorwaarde van een mastergetuigschrift uitsluitend geldt voor toelating tot een eenjarige educatieve masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs. Hierdoor wordt

¹³ www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/01/08/kamerbrief-over-lerarenopleidingen-in-het-wetenschappelijk-onderwijs

¹⁴ www.delerarenagenda.nl/documenten/publicaties/2015/01/01/lerarenagenda-oktober-2013

de onnodige drempel voor studenten om zich voor een dergelijke opleiding in te schrijven verwijderd, wordt recht gedaan aan de huidige praktijk op enkele universiteiten en wordt een belemmering weggenomen voor andere universiteiten om tweejarige educatieve masteropleidingen aan te bieden.

2.7 Vooropleidingseisen associate degree

Per 1 januari 2018 is de Wet invoering associate degree-opleiding in werking getreden. Met deze wet is de associate degree een zelfstandige opleiding geworden, los van een hbo-bacheloropleiding. Door deze zelfstandige basis kan aan de associate degree een aantrekkelijker profiel voor mbo-4 afgestudeerden en werkenden worden gegeven waardoor de associate degree zich meer succesvol kan doorontwikkelen. In de Wet invoering associate degree-opleiding is geregeld dat de associate degree-afgestudeerde (hierna: Ad-afgestudeerde) de mogelijkheid tot doorstroom heeft naar alle hbo-bacheloropleidingen als hij aantoont te voldoen aan aanvullende en/of nadere vooropleidingseisen. Wat per abuis mogelijk is gemaakt in deze wet is dat een associate degree afgestudeerde na het behalen van zijn of haar diploma is vrijgesteld van de vooropleidingseisen van artikel 7.24 van de WHW voor een wo-bachelor op grond van artikel 7.28, eerste lid, van de WHW. De Ad-afgestudeerde heeft daarmee automatisch toelatingsrecht tot een wo-bachelor, mits de student kan aantonen over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken die betrekking hebben op nadere vooropleidingseisen van artikel 7.25 van de WHW en aanvullende eisen van artikel 7.26 van de WHW. Dit is niet de bedoeling van de wetgever geweest. De associate degree is ontwikkeld als een zelfstandige arbeidsmarktkwalificatie, maar biedt ook de mogelijkheid om aansluitend een hbo-bachelorgraad te behalen. Gelet op de inhoud van de associate degree-opleiding en het niveau daarvan is de regering van mening dat de graad Associate degree niet voldoende is om de bezitter van rechtswege vrij te stellen van de toelatingseisen voor een universitaire bacheloropleiding. Voor de Ad-afgestudeerden die reeds zijn toegelaten tot een universitaire bacheloropleiding heeft deze wetswijziging geen gevolgen.

De regering maakt het met dit wetsvoorstel mogelijk dat de universiteit – naar analogie van de propedeuse route – kan beoordelen of een Ad-afgestudeerde over voldoende kennis, inzicht en vaardigheden beschikt om de bedoelde universitaire bacheloropleiding met succes af te ronden. Beschikt de betreffende student over deze kennis, inzicht en vaardigheden, dan is die student toelaatbaar tot de opleiding. Als die student niet kan aantonen voldoende kennis, inzicht en vaardigheden te bezitten die voor een universitaire bacheloropleiding worden geacht, dan wordt die student afgewezen voor de wo-bacheloropleiding.

2.8 Uniformering wettelijke incompatibiliteiten leden college van bestuur universiteit

Uit artikel 11.2, zesde lid, van de WHW volgt dat een lid van het college van bestuur van de Open Universiteit niet tevens lid mag zijn van het college voor promoties van diezelfde universiteit. Voor de leden van het college van bestuur van de andere universiteiten is er van een dergelijke wettelijke onverenigbaarheid van functies geen sprake. Op die instellingen is het van oudsher gangbaar dat de rector magnificus tevens lid mag zijn van het college voor promoties.

Hierdoor is er wat betreft de wettelijke incompatibiliteiten voor leden van het college van bestuur geen sprake van uniformiteit van wetgeving. Hiervoor zijn geen redenen bekend. Waarschijnlijk is dit het onbedoelde gevolg van de verschillende formuleringen in de wetsartikelen bij de wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met de positiebepaling van de Open Universiteit binnen het hoger onderwijs¹⁵. Hierbij ligt het voor de hand dat niet is opgemerkt dat het college voor promoties in formele zin een bestuursorgaan is in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

¹⁵ Kamerstukken II 1996/97, 25161, nr. 258

Met de, mede op verzoek van de Open Universiteit, voorgestelde wijziging worden voor zowel de leden van het college van bestuur van de Open Universiteit als voor de leden van het college van bestuur van de overige universiteiten dezelfde incompatibiliteiten vastgelegd en daarmee wordt uniformiteit in wetgeving bewerkstelligd. Praktisch gevolg is dat de huidige praktijk bij de Open Universiteit kan worden gecontinueerd en er geen personele wijzigingen hoeven plaats te vinden in het college van bestuur dan wel het college voor promoties.

2.9 Verhoging leeftijdsgrens aanvraag levenlanglerenkrediet

De leeftijdsgrens om in aanmerking te komen voor het levenlanglerenkrediet, is momenteel 55 jaar. De regering vindt het van belang dat ouderen zich kunnen blijven ontwikkelen en ziet daarom reden om de leeftijdsgrens voor het levenlanglerenkrediet aan te passen. Verhoging van de leeftijdsgrens voor het levenlanglerenkrediet kan eraan bijdragen dat ouderen tot op hogere leeftijd inzetbaar blijven op de arbeidsmarkt. Het levenlanglerenkrediet neemt voor hen een financiële drempel weg die de toegang tot het hoger onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs kan beperken.

In de brief van 27 september 2018¹⁶ over leven lang ontwikkelen is aangegeven dat de leeftijdsgrens in de wet wordt aangepast. Het is niet wenselijk de leeftijdsgrens voor het levenlanglerenkrediet gelijk te maken aan de AOW-gerechtigde leeftijd. Aangezien de verhoging afhankelijk van en gelijk is aan de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd, blijft het uitgangspunt van een realistische terugbetaaltermijn tijdens de werkzame leeftijd overeind. Dit zorgt er, anders dan een verhoging tot aan de pensioengerechtigde leeftijd zelf, ook voor dat studerende na pensionering zo min mogelijk financiële verplichtingen hebben.

Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie van de leden van de Tweede Kamer Rog en Van Meenen¹⁷ waarin wordt opgeroepen de uiterste leeftijdsgrens voor het aanvragen van het levenlanglerenkrediet te verhogen en mee op te laten lopen met de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd (AOW-leeftijd).¹⁸

Invoering van de maatregel in het studiejaar 2020-2021 betekent dat de leeftijdsgrens met ingang van dat studiejaar 56 jaar wordt. Indien nodig zal dit onderdeel van het wetsvoorstel met terugwerkende kracht in werking treden. Nieuwe verhogingen van de leeftijdsgrens in de studie jaren daarna, allereerst naar 57 jaar, zijn afhankelijk van de verdere ontwikkeling van de pensioengerechtigde leeftijd.

De pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene ouderdomswet is in 2018 cumulatief met een volledig jaar gestegen (te weten van 65 jaar in de periode vóór 1 januari 2013 naar 66 jaar in 2018). Eenzelfde verhoging zal met ingang van het studiejaar 2020-2021 door middel van de wijziging van artikel 2.3a WSF 2000 toegepast worden op de maximale leeftijd om in aanmerking te komen voor het levenlanglerenkrediet. Beoogd wordt om vanaf ditzelfde studiejaar deze leeftijd te indexeren aan de hand van de ontwikkeling van de pensioengerechtigde leeftijd. Het gewijzigde artikel 2.3a introduceert om deze reden een automatische leeftijdsverhoging die is gekoppeld aan de cumulatieve stijging van de pensioengerechtigde leeftijd. Er is slechts sprake van een verhoging wanneer de pensioengerechtigde leeftijd met een volledig jaar is gestegen. In de Algemene Ouderdomswet is de stapsgewijze verhoging van de AOW-leeftijd vastgelegd.

De verhoging van de AOW-leeftijd wordt telkens vijf jaar van tevoren aangekondigd. Ten tijde van het opstellen van dit wetsvoorstel is de AOW-gerechtigde leeftijd voor 2024 vastgesteld op 67 jaar.

¹⁶ Kamerstukken II 30012, nr. 92

¹⁷ Kamerstukken II 34550 VIII, nr. 23

¹⁸ In de motie wordt geconstateerd dat het aantal 55-plussers dat deelneemt aan scholing achter blijft in vergelijking met andere leeftijdsgroepen.

Een verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd geldt vanaf de eerste dag van een kalenderjaar. De bijbehorende verhoging van de uiterlijke leeftijd om in aanmerking te kunnen komen voor het levenlanglenkrediet, treedt in werking met ingang van het studiejaar dat in datzelfde jaar aanvangt.

Om de actuele leeftijd inzichtelijk te maken wordt daarvan mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant. Dat kan bijvoorbeeld op transparante wijze gebeuren, door de actuele leeftijd te vermelden in de Regeling normen WSF 2000, WTOS en WSF BES, waarin alle geïndexeerde normbedragen en percentages uit de WSF 2000 zijn opgenomen en actueel worden gehouden.

2.10 Toezicht inspectie van het onderwijs op rechtspersonen of natuurlijke personen buiten het onderwijsbestel

Om misleiding van (aspirant) studenten en werkgevers tegen te gaan zijn met de Wet bescherming namen en graden hoger onderwijs regels gesteld ten aanzien het voeren van de naam universiteit en hogeschool en het verlenen van graden. Deze regels gelden voor zowel instellingen in de zin van een onderwijswet (zoals de WHW), als voor rechtspersonen of natuurlijke personen buiten ons onderwijsbestel die geen instelling zijn in de zin van een onderwijswet. Zo mag een organisatie zich bijvoorbeeld niet zomaar universiteit noemen, nu als hoofdregel geldt dat het voeren van de naam universiteit is voorbehouden aan universiteiten in de zin van de WHW.

Beoogd was dat de inspectie van het onderwijs (inspectie) zou toezien op deze regelgeving en deze zou handhaven ten aanzien van instellingen zowel binnen als buiten het onderwijsbestel. Daar waar nodig kan de inspectie een bestuurlijke boete opleggen als een instelling zich in strijd met deze regels bijvoorbeeld universiteit noemt.

Gebleken is echter dat de toezichtsbevoegdheden van de inspectie ten aanzien van die instellingen buiten het bestel onvoldoende helder zijn geregeld. Het gevolg hiervan is dat de inspectie ten aanzien van een instelling buiten ons onderwijsbestel geen stevig instrument in handen heeft om medewerking af te dwingen aan een onderzoek naar mogelijke overtreding van wettelijke voorschriften ten aanzien van naamvoering of graadverlening. Bij vaststelling van een overtreding van deze voorschriften kan de inspectie vervolgens ook geen bestuurlijke boete opleggen. Hiermee zijn de mogelijkheden van effectieve handhaving voor een deel van de instellingen – de instellingen buiten het bestel – dus beperkt.

Met de voorgestelde wijziging wordt mogelijk gemaakt dat het toezicht van de inspectie zowel betrekking kan hebben op rechtspersonen of natuurlijke personen binnen als buiten het onderwijsbestel. Zo kan de inspectie haar toezichthoudende rol op wettelijke bepalingen die beogen fraude in het hoger onderwijs te voorkomen breed oppakken. In het geval niet wordt voldaan aan de verplichting tot het verlenen van medewerking aan de inspectie (overeenkomstig artikel 5:20 Awb), wordt tevens mogelijk gemaakt dat de minister in een dergelijk geval een last onder dwangsom op kan leggen.

2.11 Vliegopleidingen

De groei van de luchtvaart en het daardoor steeds drukker wordende luchtruim stellen in toenemende mate eisen aan het veilig en efficiënt afhandelen van het vliegverkeer. Beschikbare capaciteit op de grond en in de lucht moet optimaal benut worden binnen grenzen van veiligheid, geluid en emissies.

Binnen Europa zoekt men oplossingen voor de druk op capaciteitsbenutting; men kijkt naar ontwikkeling van nieuwe technologie, procedures en opleiden van professionals in de luchtvaart. Dit heeft invloed op de huidige en de toekomstige rol en taak van piloten en luchtverkeersleiders. Zij moeten begrijpen wat de invloed van hun handelen in de gehele keten van activiteiten is. Dit heeft als consequentie dat zij ook moeten begrijpen wat de rol en drijfveren van alle partijen voor de capaciteitsbenutting op de luchthaven zijn en wat het proces van de andere partijen in de keten is. De opleidingen van de Hogeschool van Amsterdam en de Hanzehogeschool bereiden studenten voor op deze

brede taken van piloten en luchtverkeersleiders. Zij verzorgen sinds ongeveer tien jaar binnen hun hbo-bacheloropleidingen 'Aviation', respectievelijk 'Technische Bedrijfskunde' een afstudeerrichting die opleidt tot het beroep van verkeersvlieger. De Hogeschool van Amsterdam verzorgt binnen de opleiding 'Aviation' ook een afstudeerrichting die opleidt tot het beroep van Luchtverkeersleider. Deze opleidingen worden vormgegeven in samenwerking met een private vliegschool, c.q. het zelfstandige bestuursorgaan Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL).

Bij de vliegschool wordt een vliegbrevet gehaald en bij de LVNL wordt een Inhouse training tot luchtverkeersleider gedaan. Binnen de hogeschool krijgen de studenten een bredere theoretische basis over luchtvaart, dat verder gaat dan de thans geldende wettelijke eisen voor de opleiding tot piloot of verkeersleider. Dit is voor de luchtveiligheid van meerwaarde, omdat de afgestudeerden van de opleidingen meer inzicht in en begrip hebben voor het werk van andere professionals in de luchtvaart. Daardoor kan beter worden samengewerkt tussen de verschillende partijen die een rol spelen in de praktijk van de luchtvaart. De recente ontwikkeling met de oprichting van het IVMS (Integraal Veiligheids Management Systeem Schiphol) geeft aan dat het besef groeit dat door samenwerking met andere partijen de luchtvaartveiligheid kan worden verbeterd.

Nog afgezien van het feit dat de hogescholen niet beschikken over de benodigde kostbare infrastructuur om piloten en luchtverkeersleiders op te leiden, is het gelet op Europese regelgeving op een aantal punten niet mogelijk dat de opleidingen conform de WHW worden ingericht. Daarom wordt een specifieke voorziening getroffen. Dit is voor wat betreft de opleidingen tot verkeersvlieger aangekondigd in de brief van 14 september 2017 van de toenmalige staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu aan de Tweede Kamer.¹⁹

Europese regelgeving

De luchtvaart wordt beheerst door Europese regelgeving. Het afnemen van examens voor verkeersvlieger wordt gereguleerd door een Europese verordening.²⁰ De praktijkexamens worden afgenomen door daartoe door de minister van Infrastructuur en Waterstaat (namens deze de Inspectie Luchtvaart en Transport (ILT)) gecertificeerde vliegexaminatoren. Deze moeten in elk geval zelf beschikken over een brevet voor verkeersvlieger. Voor het afnemen van theorie-examens is het Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen (CBR) door de minister van Infrastructuur en Waterstaat (ILT) aangewezen. De Europese regels stellen inhoudelijke eisen aan theorie-examens. De LVNL is een op grond van Europese regels gecertificeerd opleidingsinstituut voor luchtverkeersleiders.²¹ Het opleidingstraject bij LVNL bestaat na een initieel theoretisch examen grotendeels uit praktijkonderwijs door (ex) luchtverkeersleiders, waarvoor gebruik wordt gemaakt van de eigen simulatorruimte van de LVNL. Ingevolge de WHW moeten instellingen zelf hun onderwijs verzorgen. Uitbesteding van het onderwijs is maar in beperkte mate mogelijk. Blijkens de beleidsnotitie 'Helderheid in de bekostiging van het hoger onderwijs' moet een instelling de kern van het onderwijscurriculum altijd zelf blijven verzorgen. Gelet op de hiervoor genoemde Europese regels is het evenwel niet mogelijk dat de hogescholen zelf worden gecertificeerd voor het verzorgen en examineren van de opleidingstrajecten tot verkeersvlieger en luchtverkeersleider. De hogescholen kunnen de studenten zelf dus niet opleiden conform de internationaalrechtelijke beroepsvereisten als bedoeld in artikel 7.6 van de wet.

¹⁹ Kamerstukken II 2016/17, 31936, nr. 396.

²⁰ Verordening (EU) nr. 1178/2011 van de Commissie van 3 november 2011 tot vaststelling van technische eisen en administratieve procedures met betrekking tot de bemanning van burgerluchtvaartuigen, overeenkomstig Verordening (EG) nr. 216/2008 van het Europees Parlement en de Raad (PbEU L 311).

²¹ Verordening (EU) 2015/340 van de Commissie van 20 februari 2015 tot vaststelling van technische eisen en administratieve procedures met betrekking tot vergunningen en certificaten van luchtverkeersleiders overeenkomstig Verordening (EG) nr. 216/2008 van het Europees Parlement en de Raad, tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 923/2012 van de Commissie en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 805/2011 van de Commissie (PbEU L63).

Op grond van Europese regels moeten aspirant-vliegers en aspirant-luchtverkeersleiders over een medisch certificaat beschikken.²² Het certificaat voor piloten is twaalf maanden geldig, dat voor luchtverkeersleiders 24 maanden. Dit betekent dat studenten tijdens de opleiding, als zij de betreffende afstudeerrichting volgen, herhaaldelijk moeten worden gekeurd op de geschiktheid voor het beroep van verkeersvlieger en luchtverkeersleider. De WHW kent de mogelijkheid van een dergelijke selectie na de poort niet. Voor het traject bij de vliegschool brengt de vliegschool bij de student kosten in rekening. De WHW biedt daartoe evenmin de mogelijkheid.

Genoemde opleidingen leveren een belangrijke bijdrage aan de veiligheid en efficiënte afhandeling van het vliegverkeer. Met de voorgestelde wijzigingen worden deze opleidingen daarom alsnog van een goede wettelijke basis voorzien. Dat Europese regelgeving noopt tot een inrichting van de opleidingen die niet in te passen is in de huidige regels, rechtvaardigt dat zij in de WHW een uitzonderingspositie krijgen. Zij worden expliciet in de wet genoemd en geregeld wordt op welke punten deze opleidingen afwijken van reguliere opleidingen. Dit betekent dat buiten deze specifieke voorschriften de opleidingen onverkort moeten voldoen aan WHW. Zo blijven bijvoorbeeld de voorschriften met betrekking tot accreditatie en – voor bekostigde instellingen – met betrekking tot de macrodoelmatigheid op deze opleidingen van toepassing.

Geregeld wordt dat het deel van de opleidingen dat hogescholen in verband met de Europese beroepsvereisten niet zelf kunnen verzorgen en examineren kan worden uitbesteed aan partners die daartoe wel zijn aangewezen. Dat traject omvat niet de propedeuse, de afstudeerfase en het afsluitend examen. Deze fasen in de opleiding blijven voorbehouden aan de hogeschool. Tevens wordt voor de onderhavige opleidingen selectie na de poort, op basis van de Europese beroepsvereisten voor het beroep van verkeersvlieger en het beroep van luchtverkeersleider, mogelijk gemaakt.

Het behalen van het brevet bij de vliegschool maakt onderdeel uit van het curriculum van de hbo-bacheloropleiding. De kosten daarvoor zullen door de vliegschool bij de student in rekening worden gebracht. Daarom regelt dit voorstel dat voorwaarde voor inschrijving bij de opleiding, of voor selectie voor de betreffende afstudeerrichting van de opleiding, is dat de student het bewijs overlegt dat de vergoeding verschuldigd aan vliegschool door of namens hem is of wordt voldaan.

Voor de opleiding tot luchtverkeersleider van de Hogeschool van Amsterdam zal van de studenten, naast het collegegeld, geen vergoeding worden gevraagd. De studenten die de opleiding doen zijn in dienst van LVNL. Als voorwaarde voor samenwerking met een vliegschool en de LVNL wordt het afsluiten van een samenwerkingsovereenkomst voorgeschreven. De overeenkomst is bedoeld om de wederzijdse rechten en plichten te borgen. De hogeschool is ervoor verantwoordelijk dat de studenten het gedeelte van het curriculum dat door de vliegschool en de LVNL wordt verzorgd ook daadwerkelijk kunnen volgen. De samenwerkingsovereenkomst bevat daarom in elk geval die plicht van de externe partners om dat deel van het curriculum te leveren. De externe partners verplichten zich er ook toe om de NVAO toe te laten voor het uitvoeren van haar accreditatietaken.

De eisen die Europese regelgeving stelt aan aspirant-piloten en -luchtverkeersleiders maakt dat studenten die niet langer aan die eisen voldoen hun opleiding niet kunnen voortzetten. Geregeld wordt dat de hogeschool in dat geval de inschrijving van de student voor de opleiding of de desbetreffende afstudeerrichting daarvan beëindigt.

3. Verhouding tot (inter)nationaal recht

3.1 Collegegeld premasters

²² Verordening (EU) nr. 1178/2011 en Verordening (EU) nr. 2015/340.

Met betrekking tot het voorstel voor de premasters wordt de wet aangepast door een onderscheid te maken tussen enerzijds studenten die voldoen aan de wettelijke vereisten om in Nederland voor studiefinanciering in aanmerking te komen (EER-studenten²³), en anderzijds studenten die dat niet doen (niet-EER-studenten²⁴). Voor EER-studenten is de vergoeding die een instelling mag vragen voor het volgen van een premaster vanaf september 2017 gemaximeerd naar éénmaal het wettelijke collegegeld voor een premaster van 60 studiepunten of meer, of een proportioneel deel daarvan wanneer de premaster minder dan 60 studiepunten bedraagt. EER-studenten die een premaster volgen, terwijl zij een opleiding volgen waarvoor zij wettelijk collegegeld betalen, zijn vrijgesteld van het betalen voor een vergoeding voor de premaster. De vergoeding die instellingen mogen vragen aan niet-EER-studenten is minimaal het wettelijke collegegeld voor een premaster van 60 studiepunten of meer, of een proportioneel deel daarvan voor premaster van minder dan 60 studiepunten. Voor niet-EER-studenten geldt geen mogelijkheid tot vrijstelling van het betalen voor een vergoeding van de premaster.

Dit onderscheid geeft uitdrukking aan een verschil van verantwoordelijkheid van de overheid ten opzichte van EER-studenten en niet-EER-studenten als het gaat om het bieden van kwalitatief goed en toegankelijk hoger onderwijs. Niet iedere ongelijke behandeling is immers verboden; een ongelijke behandeling wordt pas als verboden discriminatie beschouwd, als een redelijke en objectieve rechtvaardiging voor de ongelijke behandeling ontbreekt. Voor de maatregel waarmee het mogelijk wordt gemaakt om een hogere vergoeding voor premasters te vragen aan niet-EER-studenten bestaat een redelijke en objectieve rechtvaardiging, namelijk het belang van een kwalitatief goed en toegankelijk Nederlandse hoger onderwijs voor EER-studenten. Dat het onderwijs toegankelijk moet zijn, betekent dat dit onderwijs voldoende beschikbaar moet zijn, en betaalbaar voor de onderdanen van een land. Dit komt tot uitdrukking in de hoogte van het wettelijk collegegeld, dat door de overheid is vastgesteld. Gezien het Verdrag van Bologna en de Europese context waarin de overheid haar wettelijke taak tot het bieden van kwalitatief goed en toegankelijk hoger onderwijs uitoefent, worden EER-studenten in de huidige wet gelijkgesteld met Nederlandse studenten als het gaat om het recht op het betalen van wettelijk collegegeld en het ontvangen van studiefinanciering. Om die reden is ook de doelstelling om de onderwijskwaliteit en de toegankelijkheid van het hoger onderwijs in stand te houden, gericht op niet enkel Nederlandse studenten maar op alle EER-studenten. Dit geldt niet voor niet-EER-studenten, aan hen kan een instelling dan ook een hogere vergoeding vragen voor het volgen van een premaster.

3.2 Vooropleidingseisen associate degree

Het Nederlands Kwalificatieraamwerk (NLQF) dat is gebaseerd op het Europees Kwalificatieraamwerk (EQF) is niet van invloed op de toelatingsrechten van de bezitter van een associate degree diploma die naar een hbo bachelor danwel wo bachelor wil doorstromen. De associate degree opleiding leidt tot niveau 5 van het NLQF en EQF van een associate degree. Een vwo diploma dat automatisch toelatingsrecht geeft tot wo-bachelor leidt tot niveau 4+ van het NLQF en EQF. EQF is gebaseerd op de Aanbeveling van de Raad van de Europese Unie inzake het Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren en tot intrekking van de aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 tot vaststelling van een Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren.²⁵ Daardoor heeft de wijziging geen invloed op hoger recht.

²³ Studenten die afkomstig zijn van binnen de Europese Economische ruimte

²⁴ Studenten die afkomstig zijn van buiten de Europese Economische ruimte

²⁵ Council recommendation of 22 May 2017 on the European Qualifications Framework for lifelong learning and repealing the recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning, OJ C 189, 15.6.2017, p. 15–28 <[https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=EN)>.

Met betrekking tot nationaal recht zijn Wet Studiefinanciering 2000 (WSF) en Uitvoeringsbesluit WHW 2008 (UWHW) van belang.

Wet Studiefinanciering 2000

Met de wetwijziging blijft de student dezelfde rechten te behouden die zijn ontleed aan de wet studiefinanciering. Daarom heeft de wetwijziging geen nadelige financiële gevolgen voor de Ad-afgestudeerde. In beginsel heeft een ieder die aan een hogeronderwijsinstelling gaat studeren recht op vier jaar prestatiebeurs en vijf jaar reisvoorziening. Wanneer de Ad-afgestudeerde besluit om niet binnen het hoger onderwijs door te studeren wordt de prestatiebeurs die hij of zij gedurende de twee jaren heeft ontvangen omgezet in een gift. Wanneer na het afronden van een Ad-opleiding de Ad-afgestudeerde besluit om door te studeren voor een hbo danwel wo bacheloropleiding dan worden twee jaren van de bacheloropleiding opgeteld met twee jaren associate degree-opleiding waardoor de student na vier jaren geen recht meer heeft op de prestatiebeurs. Dat betekent dat de prestatiebeurs van de Ad-afgestudeerde die doorstroomt in een hbo dan wel wo bacheloropleiding gedurende nog twee jaren wordt omgezet in een in gift indien de bacheloropleiding wordt afgerond. Voor de overige jaren heeft de student de mogelijkheid om gedurende zeven jaren te lenen. Indien de associate degree afgestudeerde geen aanspraak (meer) kan maken op reguliere studiefinanciering dan kan de Ad-afgestudeerde nog aanspraak maken op een prestatiebeurs mits de Ad-afgestudeerde alvorens hij/zij de leeftijd van dertiger jaren heeft bereikt is begonnen met de hbo of wo-bacheloropleiding.

Uitvoeringsbesluit WHW 2008

Met de wetwijziging verandert niets aan het aantal jaren dat een bekostigde hogeronderwijsinstelling bekostiging ontvangt voor een ingeschreven student. Indien een associate degree opleiding is verzorgd door een bekostigde hbo-instelling dan heeft die instelling twee jaar van gezamenlijk vier jaar bekostiging ontvangen. Stroomt de Ad-afgestudeerde door naar een hbo-bachelor, dan ontvangt de instelling nog twee jaar bekostiging. Als de Ad-afgestudeerde van een bekostigde hbo-instelling besluit om een wo bacheloropleiding te volgen aan de universiteit, dan ontvangt de universiteit eveneens twee jaren bekostiging voor deze student (artikel 4.8, eerste lid UWHW).

3.3 Vliegopleidingen

Studenten die zich inschrijven voor de opleiding tot verkeersvlieger zullen collegegeld betalen. Daarnaast zal van hen een vergoeding worden gevraagd voor het externe traject bij de vlieschool. Deze vergoeding zal marktconform moeten zijn. De hogeschool zal geen rijksbijdrage mogen aanwenden om de vergoeding van de student (deels) te compenseren.²⁶ Zou zij dat wel doen, dan zou zij er indirect voor kunnen zorgen dat zij de vlieschool waarmee zij samenwerkt in haar concurrentiepositie bevoordeelt.

4. Gevolgen voor Caribisch Nederland

De gevolgen van de in dit wetsvoorstel opgenomen wijzigingen zijn voor Caribisch Nederland in beginsel niet anders dan voor Europees Nederland. Als gevolg van de wijzigingen door de verhoging van de leeftijdsgrens aanvraag levenlanglerenkrediet zullen studenten afkomstig uit Caribisch Nederland die in Europees Nederland een opleiding gaan volgen met studiefinanciering in de zin van de WSF 2000, te maken krijgen met de wijzigingen.

5. Financiële gevolgen

5.1 Bekostiging hbo-masters

²⁶ Zie de wijziging van artikel 2.9, eerste lid, WHW.

Verwacht wordt dat er een beperkt aantal aanvragen gedaan wordt om een hbo-master van 120 studiepunten (of 90 studiepunten in geval van een joint degree) te mogen verzorgen. Het voorstel zou enige effecten kunnen hebben op bekostiging, maar naar verwachting beperkt en niet precies te onderbouwen en daarom wordt het niet meegenomen in een beleidsmatige aanpassing van de raming.

Mogelijk zijn er ook financiële effecten van dit voorstel op de uitgaven aan studiefinanciering. Een langere bekostigingsduur gaat immers gepaard met een langere periode waarin de student recht heeft op studiefinanciering. De verwachte aantallen zijn echter laag. Deze groep kan geen aanspraak meer maken op de basisbeurs. In sommige gevallen kan het wel leiden tot een langere periode recht op de inkomensafhankelijke aanvullende beurs. Hetzelfde geldt voor de reisvoorziening, al is de periode van het recht hierop al een jaar langer dan de nominale studieduur, waardoor deze maatregel niet altijd tot extra kosten met betrekking tot de reisvoorziening zal leiden. Daarbij komt nog dat eventuele kosten voor de aanvullende beurs en de reisvoorziening pas relevant zijn voor het uitgavenplafond in het jaar nadat de student het diploma behaalt, omdat de prestatiebeurs dan pas wordt omgezet van lening in gift. De extra kosten van deze maatregel zijn dan ook naar verwachting laag en onzeker, evenals het ingroeipad van die kosten en vallen binnen de risicomarges van de raming studiefinanciering.

5.2 Verhoging leeftijdsgrens aanvraag levenlanglerenkrediet

Als gevolg van kwijtschelding en oninbaarheid, bedragen de structurele extra kosten van dit voorstel € 1 miljoen voor elke verhoging van de leeftijdsgrens levenlanglerenkrediet met één jaar. Deze extra kosten zijn bij invoering van de maatregel in studiejaar 2020-2021 vanaf 2040 structureel. In de jaren daarvoor zijn er nauwelijks extra kosten, omdat het gaat om leningen die na de studie in 15 kalenderjaren kunnen worden terugbetaald. Daarnaast kan pas aan het eind van die periode, indien het inkomen van de debiteur ontoereikend is, de lening worden kwijtgescholden. De extra kosten zullen worden gedekt uit het budget dat beschikbaar komt door de voorgenomen afschaf van de fiscale aftrek voor scholingsuitgaven.

Naast de structurele extra kosten stijgt de staatsschuld met elke verhoging van één jaar met € 20 miljoen, omdat er ten gevolge van dit voorstel extra leningen uit zullen staan. De geringe additionele uitvoeringskosten van deze uitbreiding zijn al meegenomen in het wetsvoorstel waarmee het levenlanglerenkrediet werd geregeld (Wet studievoorschot hoger onderwijs, Stb. 2015, 50).

6. Uitvoeringsgevolgen

Aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is gevraagd een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets uit te voeren op het concept. [PM].

7. Regeldruk

Van de voorstellen die in dit wetsvoorstel zijn opgenomen is nagegaan of zij gevolgen hebben voor de regeldruk. Hierbij is door OCW gebruik gemaakt van de standaard berekeningswijze. De totale regeldruk na implementatie van dit wetsvoorstel bedraagt € 79.100 eenmalig en € 698.120 structureel vanaf het moment dat dit wetsvoorstel in werking treedt. Om de noodzakelijke lasten zoveel mogelijk te beperken zijn bij de vormgeving alternatieven overwogen en is voor het minst belastende alternatief gekozen. Tevens zijn de uitvoerings- en toezichtskosten minimaal gegeven het doel van het beleid. De regeling is intern voorgelegd voor toetsing op administratieve lasten.

De regeldruk ziet op de navolgende voorgestelde wijzigingen:

Harmonisering bekostiging en studiefinanciering hbo-masters

Wanneer het gaat om een geheel nieuwe opleiding, zal de NVAO tijdens de toets nieuwe opleiding ook kijken naar 'verlenging van de cursusduur'. Hiervoor zal de instelling mogelijk extra informatie aan dienen te leveren. Nadat een toets nieuwe opleiding door de NVAO met positief gevolg is doorlopen en de NVAO positief heeft geadviseerd over de verlengde cursusduur, dient de instelling bij de minister een aanvraag voor aanwijzing in, onder overlegging van het positieve besluit toets nieuwe opleiding en het advies. Op basis daarvan neemt de minister een besluit. Indien de opleiding van 120 studiepunten al in onbekostigde vorm bestaat (of 90 studiepunten in geval van een joint degree) en daar bekostiging voor wil aanvragen, dan dient de instelling een aparte adviesaanvraag voor verlenging van de cursusduur in bij de NVAO. Aankomende studenten die een hbo-master met een grotere studielast dan 60 studiepunten willen volgen, zullen kennis moeten nemen van de regelgeving rondom de studiefinanciering of financiële ondersteuning. Studenten die in aanmerking komen voor aanvullende financiële ondersteuning vanuit de instelling dienen te worden geregistreerd en te worden uitbetaald door de instelling. Deze wijziging zal niet leiden tot extra nalevingskosten. De totale regeldruk wordt geschat op € 1.500 eenmalig, en € 5000 structureel.

Premasters

Instellingen zullen kennis moeten nemen van de verduidelijking van de verplichting die zij hebben ten aanzien van het aanbieden van premasters. De potentiële premasterstudent moet de instelling de benodigde informatie aanleveren, zodat de instelling kan beoordelen of kan worden verwacht dat deze student binnen een redelijke termijn zijn deficiënties kan wegwerken om zo alsnog aan de toelatingseisen van de masteropleiding te voldoen. Indien de instelling positief besluit dient de instelling een premaster aan te bieden. Deze wijziging zal niet leiden tot extra nalevingskosten. De totale regeldruk wordt geschat op € 20.100 eenmalig en € 576.320 structureel.

Administratiekosten voor inschrijven tentamens na reguliere inschrijfperiode

Studenten zullen zich op de hoogte moeten stellen of de instelling deze mogelijkheid biedt en tegen welk bedrag. In voorkomend geval zal een student een verzoek tot inschrijving moeten doen en, wanneer dit wordt gehonoreerd, het verschuldigde bedrag aan de instelling moeten voldoen. Indien de instelling de mogelijkheid biedt, zal de instelling dit aan (aankomend) studenten kenbaar moeten maken door het op de website op te nemen. Voorts moet in de systemen het alsnog inschrijven mogelijk worden gemaakt, de aanvragen moeten worden verwerkt en een betaalverzoek moet worden uitgestuurd. Deze wijziging zal niet leiden extra nalevingskosten. De totale regeldruk wordt geschat op € 12.500 eenmalig en € 78.000 structureel.

Vervangend getuigschrift hoger onderwijs

Instellingen zullen erop moeten worden gewezen dat na de inwerkingtreding van het voorstel er – als gevolg van het 'wegwerken van achterstanden uit het verleden' – waarschijnlijk eenmalig veel aanvragen zullen volgen voor het omruilen van getuigschriften. Het aantal aanvragen is echter moeilijk in te schatten. De regeldruk zal voor de afgestudeerde bestaan uit het omruilen van het diploma en het aantonen dat de naam daadwerkelijk is gewijzigd. De instelling zal het diploma innemen en een nieuw diploma verstrekken. Deze wijziging zal niet leiden extra nalevingskosten. De totale regeldruk wordt geschat op € 10.000 eenmalig en € 22.000 structureel.

Vooropleidingseisen associate degree

De universiteit en de hogescholen zullen de studenten in hun voorlichting (en op hun website) informeren over de wijziging van hun toelatingsbeleid. Ze passen hun website en voorlichting aan.

Daarnaast kan de universiteit de student onderwerpen aan een toelatingstoets, waarmee zij beoordeelt of de student over de gevraagde kennis en vaardigheden beschikt. Daarbij kan zij gebruikmaken van de toelatingstoets voor studenten met een propedeuse getuigschrift die instromen in de wo-bachelor of de universiteit ontwikkelt een nieuwe toets. Het ontwikkelen van een nieuwe toets levert lasten (en kosten) op voor de

instelling. Overigens staat het de universiteit ook vrij om geen toelatingstoets af te nemen bij de associate degree-afgestudeerde die instroomt. In dat geval zijn er geen extra lasten verbonden aan het ontwikkelen en afnemen van de toelatingstoets. Als de student een toets dient te maken, dan informeert de instelling de student daarover. De instelling besluit op basis van de toets of ze de student toelaat. De student ontvangt schriftelijk bericht. Bij een negatief besluit kan de student hiertegen in bezwaar bij de desbetreffende instelling. Deze handelingen leiden tot een lastenverzwaring voor zowel de universiteit als voor de student. De totale regeldruk wordt geschat op € 35.000 eenmalig en € 15.000 structureel. Er zijn geen nalevingskosten verbonden aan deze wijziging.

Eisen toelating tot wo-leraren

Mogelijk zijn er eenmalig aanpassingen nodig in het betreffende onderdeel van de studentregistratiesystemen van de universiteiten. Aangezien de gewijzigde toelatingseisen de facto al jaren worden toegepast, is het niet waarschijnlijk dat dit bij alle of zelfs een deel van de universiteiten het geval zal zijn. Ook dient de voorlichtingsinformatie op de websites, voor zover daar melding wordt gemaakt van de huidige voorwaarden voor toelating, eenmalig te worden aangepast. De kosten hiervan worden geschat op € 1.600 structureel. Er zijn geen nalevingskosten verbonden aan deze wijziging.

Vliegopleidingen

De betreffende hogescholen moeten jaarlijks over de samenwerking met de vlieschool c.q. LVNL verslag doen. De administratieve lasten blijven daarmee beperkt. De kosten daarvoor zijn begroot op € 100 per opleiding per jaar. Er zijn geen nalevingskosten verbonden aan deze wijziging.

Als gevolg van de voorgestelde wijziging in paragraaf 2.4 (Gelijkwaardigheid buitenlandse getuigschriften) worden de administratieve lasten voor instellingen minder, aangezien er niet meer nagegaan hoeft te worden of een getuigschrift uit de Benelux van gelijkwaardig niveau is. Voor de voorgestelde wijzigingen in paragrafen 2.8 (Uniformering wettelijke incompatibiliteiten leden college van bestuur universiteit), 2.9 (Verhoging leeftijdsgrens aanvraag levenlanglerenkrediet) en 2.10 (Toezicht Inspectie van het Onderwijs op rechtspersonen of natuurlijke personen buiten het onderwijsbestel) zijn geen gevolgen voor de regeldruk voorzien.

8. Privacy impact assessment

Verhoging leeftijdsgrens aanvraag levenlanglerenkrediet

Verstrekking van het levenlanglerenkrediet is een wettelijke taak van DUO. Personen die nog niet de uiterste wettelijke leeftijdsgrens hebben bereikt kunnen daarvoor in aanmerking komen. Persoonsgegevens die verwerkt worden om de wettelijke taak uit te oefenen zijn bijvoorbeeld de naam, adres, de woonplaats, de leeftijd en het bankrekeningnummer van de student. Op grond van artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van de AVG mogen deze gegevens worden verwerkt als dit noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting.

9. Advies en consultatie

Over verschillende onderwerpen in dit wetsvoorstel is overleg gevoerd met partijen, waaronder de koepels, studentenbonden en instellingen.
[PM]

In de periode [PM] is een conceptversie van het wetsvoorstel openbaar gemaakt voor internetconsultatie. Uit deze consultatie kwam het volgende naar voren [PM].

Dit wetsvoorstel is met een kwalitatieve en kwantitatieve onderbouwing van de gevolgen voor de regeldruk aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) voorgelegd. Het ATR is van mening dat en adviseert [PM]

10. Inwerkingtreding

De beoogde inwerkingtreding van dit wetsvoorstel is 1 januari 2021.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

Artikel I, onderdeel A (artikel 1.1 WHW)

De WHW regelt in artikel 7.30e de verplichting voor instellingen om studenten, indien zij niet voldoen aan de toelatingseisen, ondersteuning te bieden om te kunnen instromen in masteropleidingen in het hoger beroepsonderwijs en in het wetenschappelijk onderwijs. Het gaat daarbij om premasters. Omdat premasters ook nog op andere plaatsen in de wet worden geregeld is omwille van de leesbaarheid van de wet besloten een definitie in de wet op te nemen, waardoor overal in de wet hetzelfde begrip wordt gebruikt. Dit geldt eveneens voor de begrippen LVNL en Verordening (EU) nr. 1178/2011.

Artikel I, Onderdelen B en C (artikelen 2.9 en 2.11 WHW)

Met de wijziging van artikel 2.9, eerste lid, wordt geregeld dat het aanwenden van de rijksbijdrage voor het compenseren van studenten voor de vergoeding die zij aan de opleidingsorganisatie (vliegschool) verschuldigd zijn, aangemerkt moet worden als een ondoelmatige aanwending van de rijksbijdrage.

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om de bepaling over het overdragen van een deel van de rijksbijdrage aan een WEB-instelling waarmee een associate degree-opleiding wordt verzorgd, een andere plaats te geven in de wet. De inhoud van artikel 2.9, lid 1a, wordt overgeheveld naar artikel 2.11 (nieuw). Reden is dat artikel 2.9 gaat over de jaarverslaggeving en de bepaling over de overdracht van de rijksbijdrage daar niet rechtstreeks betrekking op heeft.

Bij ministeriële regeling zal worden geregeld dat het bestuursverslag van een hogeschool die een opleiding tot piloot of luchtverkeersleider aanbiedt, verslag moet doen van de samenwerking met de externe partner. De Regeling jaarverslaggeving onderwijs zal hiertoe worden aangepast.

Artikel I, onderdeel D (artikel 6.14 WHW)

In verband met de verbeterde formulering van de artikelen die de studiepunten en studielast regelen, dient de verwijzing in artikel 6.14 te worden aangepast.

Artikel I, onderdeel E (artikel 7.1 WHW)

In artikel 7.1 WHW is bepaald welke bepalingen uit hoofdstuk 7 (tevens) van toepassing zijn op rechtspersonen voor hoger onderwijs. Op grond van artikel 7.1 zijn de (gewijzigde) artikelen 7.3h, 7.3i, 7.12b, 7.12d en 7.13 van toepassing op rechtspersonen voor hoger onderwijs. Onderdeel D zorgt ervoor dat ook artikel 7.42b over beëindiging van de inschrijving van toepassing is op rechtspersonen voor hoger onderwijs.

Artikel I, onderdeel F (artikel 7.3d WHW)

In verband met de verbeterde formulering van de artikelen die de studiepunten en studielast regelen, dient de verwijzing in artikel 7.3d te worden aangepast.

Artikel I, onderdeel G (7.3h en 7.3i WHW)

De achtergrond van deze artikelen is beschreven in het algemeen deel van de toelichting.

Artikel I, onderdeel H (artikelen 7.4 tot en met 7.5d WHW)

De artikelen 7.4 tot en met 7.4b zijn vervangen door de nieuwe artikelen 7.4 tot en met 7.5d. De nieuwe artikelen zijn overzichtelijker geredigeerd, opnieuw ingedeeld en van verhelderende opschriften voorzien. In de onderstaande transponeringstabel zijn de wijzigingen overzichtelijk weergegeven. Het nieuwe artikel 7.4 betreft uitsluitend nog het onderwerp 'studiepunten'. De nieuwe artikelen 7.5 tot en met 7.5d bevatten de verschillende studielastregimes. Deze studielastregimes zijn grotendeels ongewijzigd gebleven. Met uitzondering van artikel 7.5c, tweede en vierde lid (nieuw), waarin is

bepaald dat de minister naast masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs, in vervolg ook masteropleidingen in het hoger beroepsonderwijs kan aanwijzen waarvan de studielast 120 punten bedraagt en waarvan de studielast 90 studiepunten bedraagt indien het gezamenlijke masteropleiding betreft die wordt verzorgd met een buitenlandse instelling.

Artikel 7.5 betreft de *reguliere studielast* van opleidingen in zowel het hbo als het wo. De andere drie studielastregimes wijken van af van dit reguliere regime. In de artikelen 7.5a en 7.5b is de *bijzondere studielast* van opleidingen in respectievelijk het wetenschappelijk- en hoger beroepsonderwijs geregeld. De opleidingen met een bijzondere studielast hebben een grotere studielast dan de reguliere studielast. In artikel 7.5c is de *studielast van de door Onze minister aangewezen opleidingen* geregeld. Deze opleidingen kunnen een grotere studielast hebben dan de reguliere studielast. Om voor deze grotere studielast in aanmerking te komen moet het instellingsbestuur een aanvraag indienen bij Onze Minister. Ten slotte is in artikel 7.5d de *door het instellingsbestuur vastgestelde grotere studielast* geregeld. Het instellingsbestuur kan bepalen dat een opleiding, genoemd in artikel 7.5d, een grotere studielast heeft. Voor het deel van de studielast van deze opleiding dat groter is dan het deel dat voortkomt uit de artikelen 7.5 tot en met 7.5c (nieuw) van de WHW, komt deze opleiding niet in aanmerking voor bekostiging en komt de student niet in aanmerking voor studiefinanciering.

Transponeringstabel: artikel 7.4 tot en met 7.5d WHW

Reguliere studielast opleidingen	Nieuw artikel	Oud artikel
Bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs 180 studiepunten	7.5, eerste lid, onder a	7.4a, eerste lid, eerste volzin
Masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs 60 studiepunten	7.5, eerste lid, onder b	7.4a, tweede lid
Bacheloropleiding in het hoger beroepsonderwijs 240 studiepunten	7.5, eerste lid, onder c	7.4b, tweede lid
Masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs 60 studiepunten	7.5, eerste lid, onder d	7.4b, derde lid
Associate degree-opleiding 120 studiepunten	7.5, eerste lid, onder e	7.4b, eerste lid
Bijzondere studielast van masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs	Nieuw artikel	Oud artikel
Masteropleiding tot leraar voor de periode van voorbereidend hoger onderwijs in vakken van voortgezet onderwijs	7.5a, onder a	7.4a, derde lid, eerste volzin
Masteropleiding voor het beroep van wijsgeer van een bepaald wetenschapsgebied	7.5a, onder b	7.4a, vierde lid
Masteropleiding voor het beroep van arts, dierenarts, apotheker, tandarts en klinisch technoloog	7.5a, onder c	7.4a, zesde lid
Masteropleiding geneeskunde, klinisch onderzoeker	7.5a, onder d	7.4a, zevende lid
Bijzondere studielast van opleidingen in het hoger beroepsonderwijs	Nieuw artikel	Oud artikel
Masteropleiding op het gebied van de kunst	7.5b, eerste lid, onder a	7.4b, vierde lid
Masteropleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de eerste graad in algemene vakken	7.5b, eerste lid, onder b	7.4b, vijfde lid
Masteropleiding tot advanced nurse practitioner	7.5b, eerste lid, onder c	7.4b, zesde lid
Masteropleiding tot physician assistant	7.5b, eerste lid,	7.4b, zevende lid

	onder d	
Masteropleiding op het gebied van de bouwkunst	7.5b, eerste lid, onder e	7.4b, achtste lid
Een versneld traject als bedoeld in artikel 7.9a	7.5b, tweede lid	7.9a, derde lid
Door Onze minister aangewezen opleidingen	Nieuw artikel	Oud artikel
Aangewezen bacheloropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs, waarvan de studielast meer dan 180 studiepunten bedraagt, maar ten hoogste 240 studiepunten bedraagt.	7.5c, eerste lid	7.4a, eerste lid, tweede volzin
Aangewezen masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs waarvan de studielast 120 studiepunten bedraagt.	7.5c, tweede lid	7.4a, vijfde lid, eerste volzin
Aangewezen masteropleidingen in het hoger beroepsonderwijs, waarvan de studielast 120 studiepunten bedraagt.	7.5c, tweede lid	-
Aangewezen masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs die mede zijn gericht op een levensbeschouwelijk ambt of beroep	7.5c, derde lid	7.4a, vijfde lid, tweede volzin
Aangewezen gezamenlijke masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7.3c , waarvan de studielast 90 studiepunten bedraagt, indien die opleiding wordt verzorgd met een buitenlandse instelling.	7.5c, vierde lid	7.4a, vijfde lid, tweede volzin
Aangewezen gezamenlijke masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 7.3c , waarvan de studielast 90 studiepunten bedraagt, indien die opleiding wordt verzorgd met een buitenlandse instelling.	7.5c, vierde lid	-
Aangewezen masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs tot leraar voor de periode van voorbereidend hoger onderwijs in vakken van voortgezet onderwijs aanwijzen, waarvan de studielast ten minste 120 studiepunten en ten hoogste 180 studiepunten bedraagt	7.5c, vijfde lid	7.4a, derde lid, tweede volzin.
Door het instellingsbestuur vastgestelde grotere studielast	Nieuw artikel	Oud artikel
Masteropleiding in het wetenschappelijk onderwijs met een grotere studielast dan 60 studiepunten	7.5d, onder a	7.4a, achtste lid
Masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs met een grotere studielast dan 60 studiepunten	7.5d, onder a	7.4b, negende lid
Een associate degree-opleiding met een grotere studielast dan 120 studiepunten	7.5d, onder b	7.4b, negende lid
De studielast van een versneld traject als bedoeld in artikel 7.9a bedraagt in afwijking van artikel 7.5b, tweede lid, 240 studiepunten	7.5d, onder c	7.9a, derde lid

Artikel I, onderdeel I (artikel 7.9a WHW)

De materie van artikel 7.9a, derde lid, betreft de studielast van een versneld traject. Dat is in dit wetsvoorstel om redenen van samenhang en overzichtelijkheid geregeld in de artikelen 7.4c, eerste lid, en 7.4e, aanhef en onder c. Artikel 7.9a, derde lid, kan hiermee vervallen.

Artikel I, onderdeel J (artikel 7.11a nieuw)

In deze artikelen worden met betrekking tot de regeling van de graden, getuigschriften en verklaringen twee nieuwe elementen toegevoegd. In artikel 7.11a een regeling voor de vervanging van getuigschriften.

Artikel I, onderdeel K (7.12b WHW)

In verband met de vernumming van artikel 7.3h wordt de verwijzing naar dit artikel in artikel 7.12b aangepast.

Artikel I, onderdeel L (7.12d WHW)

De examencommissies en examinatoren van de hogescholen kunnen voor het deel van het curriculum dat wordt verzorgd en geëxamineerd door de vliegschool of de LVNL hun taken en bevoegdheden niet uitoefenen doordat de Europese verordeningen de examinering van dat curriculumgedeelte voorbehouden aan de externe partner. Daarom bepaalt dit artikel dat de bepalingen over de examencommissie en examinatoren slechts van toepassing zijn voor zover de bijzondere kenmerken van de vliegopleiding of de overeenkomst tussen hogeschool en vliegschool of LVNL zich daartegen niet verzetten.

Artikel I, onderdeel M (artikel 7.13 WHW)

Artikel 7.13 betreft de onderwijs- en examenregeling. Het is wenselijk dat studenten, indien zij willen instromen in een masteropleiding, geïnformeerd worden over het bestaan van premasters en de procedures die daarvoor gelden. In verband daarmee is het tweede lid, onderdeel x, aangevuld.

Daarnaast regelt artikel I, onderdeel M, dat de selectieprocedure voor het traject gericht op het beroep van piloot of luchtverkeersleider wordt beschreven in de onderwijs- en examenregeling. Andere aspecten van de opleiding tot piloot of luchtverkeersleider, zoals de wijze van tentaminering en de feitelijke vormgeving van het onderwijs, moeten op grond van het huidige artikel 7.13, tweede lid, WHW, al worden beschreven in de onderwijs- en examenregeling.

Artikel I, onderdeel N (artikel 7.28 WHW)

De voorgestelde wijzigingen van artikelen 7.28 hebben tot gevolg dat bezitters van een graad Associate degree toelaatbaar worden tot een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs. Op dit moment hebben zij een toegangsrecht.

Artikel I, onderdeel O (artikel 7.30c WHW)

Het eerste onderdeel betreft een redactionele verbetering (nauwkeuriger formulering). Het tweede onderdeel zorgt ervoor dat voor de toegang tot de educatieve master in het wetenschappelijk onderwijs niet altijd een mastergraad is vereist. De eis dat aan de betrokkene de graad Master is verleend, geldt niet voor de inschrijving voor een masteropleiding van 120 studiepunten of meer.

Artikel I, onderdeel P (artikel 7.30f WHW; nieuw)

In artikel 7.11b wordt geregeld dat het instellingsbestuur niet bevoegd is het niveau van een buitenlands getuigschrift van een student te onderzoeken als uit een verdrag voortvloeit dat het betreffende getuigschrift uit het betreffende land qua niveau gelijkwaardig is aan een Nederlands getuigschrift. Met uit een verdrag voortvloeiende gelijkwaardigheid van getuigschriften wordt bedoeld dat gelijkwaardigheid kan blijken uit een verdrag en uit onder andere EU-richtlijnen en verordeningen en bindende besluiten van internationale organisaties, zoals Benelux-beschikkingen, die hun grondslag vinden in een verdrag. In de Staatscourant zal worden medegedeeld aan welk Nederlands getuigschrift het buitenlands getuigschrift gelijkwaardig is.

Artikel I, onderdeel Q (artikel 7.35 WHW; nieuw)

In het nieuwe artikel 7.35 wordt bepaald dat het instellingsbestuur bij de student per tentamen een bij ministeriële regeling te bepalen bedrag in rekening mag brengen als de student zich te laat heeft ingeschreven voor een tentamen. Van te late inschrijving is sprake wanneer de student zich voor een tentamen wil inschrijven nadat de reguliere inschrijftermijn voor het betreffende tentamen is verlopen. Het instellingsbestuur is niet verplicht om de student na het verlopen van deze termijn tegen betaling alsnog in te schrijven voor een tentamen. Net als het nieuwe artikel 7.50, eerste lid, zoals voorgesteld in het wetsvoorstel taal en toegankelijkheid, is ervoor gekozen om bij ministeriële regeling de hoogte van het bedrag te bepalen.

Indien het instellingsbestuur bij de student een bedrag aan administratiekosten in rekening brengt voor de te late inschrijving voor een tentamen dan dient het instellingsbestuur hierover regels op te stellen. Deze regels dienen die onder andere te zien op de hoogte van het bedrag.

Artikel I, onderdeel R (artikel 7.37 WHW)

Deze bepaling zorgt ervoor dat het bewijs dat de student de vergoeding aan de vliegschool heeft voldaan of zal voldoen, voorwaarde is voor de inschrijving voor de opleiding.

Artikel I, onderdeel S en T (artikel 7.42 en artikel 7.42b WHW)

Hoofregel is dat beëindiging van de inschrijving alleen op verzoek van de student plaatsvindt (artikel 7.42). Daarop bestaan uitzonderingen (zie artikelen 7.42a en 7.57h). Het nieuwe artikel 7.42b regelt dat de inschrijving eveneens wordt beëindigd wanneer blijkt dat de student niet langer voldoet aan eisen van medische geschiktheid voor het beroep van piloot of luchtverkeersleider, zoals bedoeld in Verordening (EU) nr. 1178/2011 en Verordening (EU) 2015/340. Als een student die niet langer voldoet aan eisen van medische geschiktheid een afstudeerrichting tot piloot of luchtverkeersleider volgt binnen een opleiding die ook een of meer andere afstudeerrichtingen omvat, beslist het instellingsbestuur dat de student de afstudeerrichting tot piloot of luchtverkeersleider niet kan blijven volgen. In dat geval bestaat voor de student in beginsel de mogelijkheid om de opleiding te vervolgen binnen een andere afstudeerrichting, en hoeft de inschrijving voor de opleiding niet te worden beëindigd. Het derde lid van artikel 7.42 wordt aangevuld met een verwijzing naar artikel 7.42b. Dit betekent dat ook bij een beëindiging van de inschrijving vanwege het niet voldoen aan de eisen van medische geschiktheid voor het beroep van piloot of luchtverkeersleider, de inschrijving eindigt met ingang van de volgende maand.

Artikel I, onderdelen U (artikelen 7.49a en 7.49b WHW; nieuw) en W (artikel 7.57i WHW)

In het nieuwe artikel 7.49a is de bevoegdheid tot het vragen van een vergoeding en de plicht tot het betalen van een vergoeding geregeld. In het nieuwe artikel 7.49b is de hoogte van de vergoeding geregeld.

De bestaande vergoedingsregeling is uitgebreid naar masteropleidingen in het hoger beroepsonderwijs. Daarnaast is een onderscheid gemaakt tussen studenten die tot één van de groepen van personen, bedoeld in artikel 2.2 van de Wet studiefinanciering 2000 behoren, of de Surinaamse nationaliteit bezitten, en andere personen. Laatstbedoeld onderscheid is nieuw.

De vergoeding is geregeld in artikel 7.57i. Omdat het inhoudelijk thuishoort in hoofdstuk 7, paragraaf 2 ('Eigen bijdragen'), is de regeling in dit wetsvoorstel daarnaartoe verplaatst. Artikel 7.57i kan hiermee vervallen.

Artikel I, onderdeel V (artikel 7.51a WHW)

In verband met de verbeterde formulering van de artikelen die de studiepunten en studielast regelen, dienen de verwijzingen in artikel 7.51a te worden aangepast.

Artikel I, onderdeel X (artikel 11.2 WHW)

Als gevolg van de aanpassing van artikel 11.2 gelden voor de leden van het college van bestuur van de Open Universiteit dezelfde incompatibiliteiten als voor de leden van het college van bestuur van de openbare universiteiten. Er is geen goede reden voor het thans bestaande verschil in de desbetreffende regelingen.

Artikel I, onderdeel Y (artikel 10.20a WHW)

Dit onderdeel regelt het adviesrecht van het studentendeel van de medezeggenschapsraad op de selectieprocedure die het instellingsbestuur op grond van artikel 7.3i vaststelt voor het traject dat is gericht op het beroep van piloot of luchtverkeersleider.

Artikel II Wijziging van de Wet studiefinanciering 2000

Artikel II, onderdeel A (artikel 2.3a WSF)

De voorgestelde wijziging regelt dat de uiterste leeftijdsgrens voor de aanspraak op levenlanglerenkrediet 'meebeweegt' met de toekomstige, te verwachten verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd. De eerste verhoging van de leeftijdsgrens vindt plaats in het studiejaar 2020-2021.

Artikel II, onderdelen B (artikel 3.16c WSF), C (artikel 5.2 WSF), D (artikel 5.2c WSF) en E (artikel 12.14 WSF)

In verband met de verbeterde formulering van de artikelen in de WHW die de studiepunten en studielast regelen, dienen de verwijzingen in de artikelen 3.16c, 5.2, 5.2c en 12.14 te worden aangepast. Artikel 5.2, eerste lid, onderdeel a, wordt gewijzigd zodat een student voor een masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs in vervolg langer dan een jaar studiefinanciering kan krijgen als de masteropleiding meer dan 60 studiepunten bedraagt. Het aantal maanden waarvoor de student in aanmerking komt voor studiefinanciering voor een masteropleiding in hoger beroepsonderwijs wordt berekend door het aantal studiepunten van de betreffende masteropleiding te delen door vijf.

Artikel IV Inwerkingtreding

De inwerkingtreding met terugwerkende kracht houdt verband met de herziene maximumleeftijd voor de aanspraak op levenlanglerenkrediet. De wijziging is begunstigend. Tegen terugwerkende kracht bestaat dus geen bezwaar.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven